

Biuletyn

Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu

Nr 2/2024 (13) grudzień

poznan.pan.pl

Od Redakcji

Drugie półrocze 2024 r. obfitowało w ważne wydarzenia dotyczące działalności Oddziału PAN w Poznaniu. W dniu 1 października nastąpiła zmiana na stanowiskach Prezesa i Wiceprezesa Oddziału. Jestem wdzięczy członkom Oddziału, którzy w trakcie sesji wyborczej w dniu 10 czerwca obdarzyli mnie swoim zaufaniem i powierzyli mi odpowiedzialne zadanie kierowania Oddziałem. Jestem również wdzięczy Pani profesor Hannie Boguckiej, która podjęła się funkcji wiceprezes Oddziału. Jest moim miłym obowiązkiem podziękować prof. Markowi Świtońskiemu, dotychczasowemu Prezesowi Oddziału, za jego pełną zaangażowania i poświęcenia pracę na rzecz naszego środowiska naukowego. Ponieważ skład Prezydium nie uległ zmianie, zarówno prof. Świtoński jak i pozostali członkowie tego gremium będą nieocenionym wsparciem dla nowego kierownictwa Oddziału na co liczę i za co z góry serdecznie dziękuję.

Podczas sesji Zgromadzenia Ogólnego PAN 20 czerwca, odbyły się wybory nowych członków Akademii Młodych Uczonych, w wyniku których w Oddziale PAN w Poznaniu mamy 6 nowych członków. Jest mi niezmiernie miło powitać w Naszym Oddziale dra hab. Michała Jakubowicza, dr Katarzynę Klonowską, dra hab. Pawła Kołodziejskiego, dra hab. Inż. Pawła Kryszkiewicza, dra inż. Krzysztofa Ptaszyńskiego oraz dra Dawida Rogacza. Wszystkim serdecznie gratuluję wyboru i życzę dalszych wielkich sukcesów naukowych.

Wiodącym tematem dyskusji na forum całej Akademii w ostatnich miesiącach był projekt nowelizacji ustawy

o PAN, przygotowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Głos w tej sprawie zabrali także członkowie Oddziału PAN w Poznaniu, wyrażając w formie uchwały swoją zdecydowanie negatywną opinię na temat projektu ministerialnego. Debata na ten temat odbyła się w dniu 3 września na nadzwyczajnej sesji Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu. W posiedzeniu wzięł udział - w trybie zdalnym - prezes PAN prof. Marek Konarzewski.

Ograniczone ramy tego artykułu wstępnego nie pozwalają z należytą dokładnością opisać licznych zdarzeń świadczących o intensywnej pracy naukowej i popularyzatorskiej całego środowiska naukowego skupionego przy Oddziale PAN w Poznaniu. Ważnym wydarzeniem było otwarcie w dniu 3 września 2024 r. Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN. Będą tu prowadzone badania naukowe, ale także organizowane wydarzenia adresowane do mieszkańców Poznania i mające na celu przybliżenie osiągnięć współczesnej nauki. Dwa instytuty PAN działające na terenie Poznania obchodziły swoje jubileusze powstania. W przypadku Instytutu Genetyki Roślin PAN było to siedemdziesięciolecie działalności, a w przypadku Instytutu Genetyki Człowieka PAN – pięćdziesięciolecie. Obie placówki wpięły się na stałe w naukowy pejzaż miasta prowadząc badania naukowe na najwyższym światowym poziomie i odnosząc na tym polu spektakularne sukcesy. Cieszą liczne nagrody i wyróżnienia członków naszej korporacji, publikacje naukowe oraz konferencje naukowe zorganizowane przez naukowców z instytutów PAN, działalność komisji naukowych związanych z Oddziałem

PAN w Poznaniu, a także szeroka działalność popularno-naukowa Oddziału. Niniejszy numer Biuletynu zawiera szczegółowe informacje na te tematy. Gorąco zachęcam do zapoznania się z nimi.

Prof. Jerzy Kaczorowski,
Prezes Oddziału PAN w Poznaniu

Wybory Prezesa i Wiceprezesa Oddziału

W dniu 10 czerwca, w Oddziale PAN w Poznaniu, odbyła się **sesja wyborcza**, podczas której wybrano prezesa oraz wiceprezesa Oddziału, których kadencja rozpoczęła się 1 października 2024 i trwać będzie do końca 2026 roku. **Prezesem Oddziału** został wybrany **prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski** (UAM), czł. rzecz. PAN, a **wiceprezes prof. dr hab. Hanna Bogucka** (PP), czł. rzecz. PAN. Dotychczasowy skład Prezydium nie uległ zmianie. W głosowaniu udział wzięło 23 członków Oddziału PAN (wobec ogólnej liczby 38 członków).

Zdj. 1. Prezydium Oddziału (od lewej): prof. J. Brzeziński, prof. Zbigniew Trybuła (przedst. Dyrektorów), prof. J. Radwan, prof. J. Kaczorowski (prezes), prof. M. Świtoński, prof. J. Rybakowski, prof. H. Bogucka (wiceprezes), prof. R. Słowiński.

Pożegnanie

25 sierpnia 2024 roku zmarł **prof. dr hab. Zbigniew K. Kwieciński**, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, wybitny pedagog i socjolog wychowania, wieloletni nauczyciel akademicki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, wieloletni członek Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, współzałożyciel i wieloletni przewodniczący Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz członek Centralnej trzech Uniwersytetów oraz Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu.

Działalność i osiągnięcia członków PAN z Oddziału Poznańskiego

Nagrody i wyróżnienia otrzymane przez członków PAN w okresie od czerwca 2024 do listopad 2024 r.:

Prof. Marian Gorynia, czł. koresp. PAN – został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi w pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej oraz za popularyzowanie polskiej myśli w świecie. Pan Profesor został również uhonorowany Wawrzynem Honorowym podczas XII Gali Dni Pracy Organizacyjnej.

Prof. Zofia Szweykowska-Kulińska, czł. koresp. PAN – została uhonorowana Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Pani Profesor została wybrana również na członka Rady Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w kadencji 2024-2028.

Prof. Ewa Domańska, czł. koresp. PAN – otrzymała Złoty Krzyż Zasługi za zasługi w upowszechnianiu wiedzy historycznej, za działalność naukową i edukacyjną. Pani Profesor wyróżniona została również Nagrodą Honorową im. Joachima Lelewela w uznaniu za wybitny wkład w naukę w dziedzinie nauki pomocnicze historii, historiografia i metodologia

Prof. Roman Słowiński, czł. rzecz. PAN – został wyróżniony godnością Zagranicznego Członka Korespondenta w prestiżowej Akademii Nauk Instytutu Bolońskiego w Sekcji Nauk Inżynierskich. Profesor (wraz z Marco Cinnelli, Miłoszem Kadzińskim, Grzegorzem Miebssem) został również uhonorowany Nagrodą „2024 EURO Award for the Best EJOR Paper” dla autorów za najlepszy artykuł (pt. „Recommending multiple criteria decision analysis methods with a new taxonomy-based decision support system”) opublikowany w czasopiśmie *European Journal of Operational Research* (Elsevier).

Prof. Jacek Błazewicz, czł. rzecz. PAN – został nagrodzony prestiżowym wyróżnieniem IFORS Fellow przyznawanym przez International Federation of Operational Research Societies.

Prof. Tomasz Łuczak, czł. rzecz. PAN – został wybrany na członka Rady Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w kadencji 2024-2028.

Prof. Marek Figlerowicz, czł. koresp. PAN – wybrany na członka korespondenta Wydziału IV Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności (PAU) w Krakowie.

We wrześniu br. ukazała się **kolejna edycja światowego rankingu** najczęściej cytowanych naukowców, który opracowuje wydawnictwo **ELSEVIER**. Lista obejmuje 223 152 naukowców tworzących grupę 2% naukowców, których publikacje były najczęściej cytowane przez innych badaczy. W tegorocznej edycji spośród 38 członków PAN Oddziału w Poznaniu uwzględniono: 11 naukowców (29%) z największą liczbą cytowań w 2023 r. oraz 14 naukowców (37%) z największą liczbą cytowań w całym okresie kariery naukowej.

Cytowania w 2023 r.: **Wydział I:** prof. E. Domańska;

Wydział II: prof. Z. Kundzewicz, prof. H. Jeleń, prof. J.

Oleksyn; **Wydział III:** prof. T. Łuczak, prof. B. Marciniak;

Wydział IV: prof. E. Frąckowiak, prof. T. Jesionowski, prof. R. Słowiński, prof. J. Stefanowski; **Wydział V:** prof.

J. Rybakowski. Cytowania w całym okresie kariery naukowej (do 2023 r.): **Wydział II:** prof. Z. Kundzewicz, prof.

J. Radwan, prof. J. Oleksyn, prof. M. Jaskólski, prof. M.

Świtoński; **Wydział III:** prof. J. Barnaś, prof. T. Łuczak

prof. B. Marciniak; **Wydział IV:** prof. E. Frąckowiak, prof.

R. Słowiński, prof. T. Jesionowski, prof. J. Stefanowski,

prof. Jacek Błażewicz; **Wydział V:** prof. J. Rybakowski.

Nowi członkowie Akademii Młodych Uczonych

20 czerwca podczas sesji Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk wybrano 16 nowych członków Akademii Młodych Uczonych. Wyboru dokonano spośród 116 kandydatów. W tym gronie znalazło się aż 6 osób z Poznania.

Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych:

1. **Dr Dawid Rogacz** (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)

Wydział II Nauk Biologicznych i Rolniczych:

1. **Dr Katarzyna Klonowska** (Instytut Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu)
2. **Dr hab. Paweł Kołodziejski** (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu)

Wydział III Nauk Ścisłych i Nauk o Ziemi:

1. **Dr hab. Michał Jakubowicz** (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu)
2. **Dr inż. Krzysztof Ptaszyński** (Instytut Fizyki Molekularnej PAN w Poznaniu)

Wydział IV Nauk Technicznych:

1. **Dr hab. inż. Paweł Kryszkiewicz** (Politechnika Poznańska)

Obecnie Oddział PAN w Poznaniu liczy 11 członków AMU.

Wydarzyło się

10 czerwca odbyła się 104. Sesja Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu, podczas której członkowie korporacji wybrali nowego Prezesa oraz Wiceprezesa Oddziału PAN w Poznaniu. II część sesji poświęcona była laureatom i wyróżnionym w XII edycji na najlepszą oryginalną pracę twórczą doktoranta opublikowaną w roku 2023. Laureaci konkursu, po odebraniu dyplomów, mieli okazję przedstawić założenia oraz wnioski ze swoich prac w krótkich, 5 minutowych prezentacjach. Następnie prof. Marek Świtoński przedstawił sprawozdanie z działalności Oddziału w I półroczu.

Zdj. 2. Laureaci i wyróżnieni w konkursie na najlepszą oryginalną pracę twórczą doktoranta opublikowaną w 2023 r.

3 września, w siedzibie Oddziału PAN w Poznaniu **odbyła się nadzwyczajna sesja** Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu. Temat spotkania był Ministerialny projekt ustawy o PAN oraz dyskusja dotycząca projektu stanowiska, jakie powinna zająć Akademia. W spotkaniu, w trybie online, udział wzięli Prezes PAN – prof. Marek Konarzewski, który przedstawił po krótkce założenia projektu stanowiska nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego PAN, które planowane było na 5 września. W dyskusji uczestniczyli zarówno członkowie jak i dyrektorzy instytutów PAN. Sesja zakończyła się

jednomyślnym przyjęciem uchwały zdecydowanie negatywnie opiniującej projekt nowelizacji ustawy o PAN, przygotowanej przez MNiSW.

Zdj. 3. Nadzwyczajna sesja Zgromadzenia Ogólnego – 3 IX 2024 r.

W ramach **wykładów otwartych** z serii „Nauka i Społeczeństwo”, organizowanych przez Oddział PAN w Poznaniu, w okresie od czerwca do listopada odbyły się trzy wykłady:

13.06.2024 – *Aktywność fizyczna w prewencji osteoporozy* prof. dr hab. Alicja Nowak, Komisja Kinezylogii O/PAN, Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu.

17.10.2024 – *Problemy małżeńskie Wielkopolok*, dr hab. Magdalena Biniś-Szkopek, prof. UAM, dyrektorka Biblioteki Kórnickiej PAN.

21.11.2024 – *Elektromagnetyzm a bezpieczeństwo*, prof. dr hab. inż. Tomasz Chady, Komisja Nauk Elektrycznych O/PAN, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie.

Wykłady są dostępne na kanale oraz stronie:

<https://www.youtube.com/channel/UCDfWTcT7AZay2Y4v-gn1dmQ>
<https://poznan.pan.pl/>

Zdj. 4. Nauka i Społeczeństwo – prof. Magdalena Biniś-Szkopek.

W siedzibie Oddziału, w dniach 24-26 września, odbywało się **XXVII Sympozjum Sekcji Kardiologii Eksperymentalnej PTK oraz Komitetu Nauk Fizjologicznych i Farmakologicznych PAN**. Współorganizatorami tego wydarzenia były: Instytut Genetyki Człowieka PAN w

Poznaniu, Oddział Polskiej Akademii w Poznaniu oraz Poznański Oddział Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Wykład inauguracyjny pt. *Pozytonium jako nowy biomarker parametrów fizjologicznych i morfologicznych w chorobach naczyniowo-sercowych* wygłosił prof. dr hab. Paweł Moskal. Dzień drugi i trzeci przeznaczony zostały na kilka sesji tematycznych podczas których, zgodnie z wieloletnią tradycją, pod okiem ekspertów, była możliwość przedyskutowania wyników ostatnich osiągnięć naukowych.

Zdj. 5. XXVII Sympozjum Sekcji Kardiologii Eksperymentalnej PTK oraz Komitetu Nauk Fizjologicznych i Farmakologicznych PAN.

20 listopada odbyła się XXVI edycja sesji naukowej z cyklu Dwugłos Nauki. Tematem tegorocznej sesji był *Człowiek wobec sztucznej inteligencji*. Rozwój sztucznej inteligencji rodzi pytania o świadomość maszyn i ich możliwości przekraczania ludzkiej biologii, o błędy w jej działaniu i błędnie podjętych na ich podstawie decyzji, a także o aspekt etyczny i moralny w wykorzystywaniu modeli AI. Sesja tradycyjnie już została podzielona na dwie części. Podczas pierwszej z nich wykłady wygłosili: **prof. Roman Słowiński**, czł. rzecz. PAN, Politechnika Poznańska – *Sztuczna Inteligencja – jej rozwój, szanse i zagrożenia* oraz **prof. Przemysław Biecek** z Politechniki Warszawskiej – *Syntetyczna Inteligencja – jak wykrywać i naprawiać jej wady ukryte*. Podczas drugiej części prelegentkami były: **dr hab. Ewa Agnieszka Lekka-Kowalik**, **prof. KUL** z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – *W cieniu rozkwitających AI* oraz **dr Natalia Juchniewicz** z Uniwersytetu Warszawskiego – *Czy sztuczna inteligencja może być odpowiedzialna albo godna zaufania?* Moderatorami sesji byli: prof. Andrzej Jaszkievicz z Politechniki Poznańskiej oraz prof. Krzysztof Jassem z Uniwersytetu Warszawskiego. Sesja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem nie tylko naukowców ale również mieszkańców miasta. W sesji udział wzięło ok. 130 osób. Wykłady z sesji dostępne są na kanale YouTube oraz stronie internetowej Oddziału.

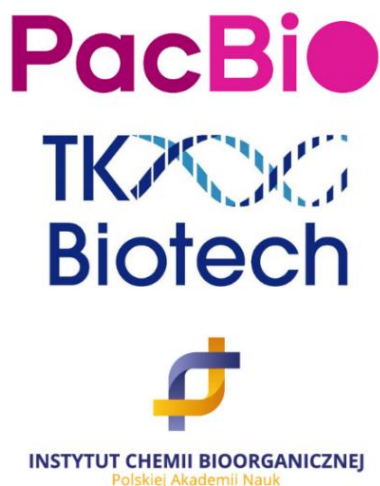

Zdj. 6. XXVI Sesja Zgromadzenia Ogólnego Oddziału PAN w Poznaniu.

21 listopada Prezes Oddziału PAN w Poznaniu spotkał się z wiceprezydentem Poznania – Panem Jędrzej Solar-skim. **Tematem spotkania** było określenie zakresu współpracy miasta i Akademii na obszarze działania naszego Oddziału. Rozmowy kontynuowane będą w styczniu.

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

19 czerwca 2024 r. odbyła się konferencja hybrydowa „Sekuencjonowanie NGS Trzeciej Generacji PacBio: długie odczyty – większe możliwości”, organizowana przez firmę TKBiotech, jej partnera PacBio (USA) oraz Instytut Chemii Bioorganicznej PAN. Podczas konferencji przedstawione zostały nowe trendy w diagnostyce metodą NGS i korzyści wynikające z zastosowania metody długich odczytów.

W dniach 8-10 lipca 2024 r. w Krakowie odbywało się sympozjum iNext-Discovery Foresight Meeting, które zgromadziło czołowych naukowców i ekspertów z dziedziny biologii strukturalnej. Organizatorami tego wydarzenia ze strony Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN byli dr hab. Miłosz Ruszkowski, prof. ICHB PAN oraz dr inż. Maria Małecka. Celem spotkania było omówienie i

analiza aktualnych trendów oraz wyzwań, z jakimi boryka się biologia strukturalna, a także zbadanie roli technologii sztucznej inteligencji (AI) w tej dziedzinie. Podczas sympozjum uczestnicy mieli okazję zapoznać się z najnowszymi osiągnięciami, które mogą rewolucjonizować sposób, w jaki prowadzone są badania naukowe. Ważnym elementem spotkania była również dyskusja na temat wpływu AI na biologię strukturalną oraz określenie działań, jakie należy podjąć w nadchodzących latach, aby skutecznie wykorzystać potencjał nowych technologii. Odbyły się również prezentacje oraz panele dyskusyjne, które umożliwiły uczestnikom wymianę doświadczeń i poglądów. Wśród znamienitych naukowców i praktyków z referatem pt. *Progress and Perspectives in RNA Structure Research* wystąpiła także naukowni z ICHB PAN – dr hab. Agnieszka Kiliszek, prof. ICHB PAN. Wydarzenie zorganizowali Instruct-ERIC, SOLARIS Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej, Małopolskie Centrum Biotechnologii, Structural Biology Core Facility oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

Zdj. 7. Uczestnicy sympozjum iNext-Discovery Foresight Meeting.

Od 4 lipca do 22 sierpnia 2024 r. w Domu Pracy Twórczej PAN w Juracie odbywały się cykliczne wykłady w ramach „Nauki na wakacjach”, których celem jest popularyzacja wiedzy wśród społeczeństwa. Wydarzenie zgromadziło licznych uczestników oraz gości przebywających na Półwyspie Helskim. W ramach tegorocznego cyklu odbyło się osiem otwartych wykładów, które poruszały aktualne tematy z zakresu biologii, medycyny, chemii, bioinformatyki i nauk społecznych. Seminaria przedstawiały światowe osiągnięcia oraz potencjał badawczy polskich ośrodków naukowych. Zaangażowanie i duża frekwencja uczestników znacznie przewyższała

założenia organizatorów. W niektórych seminariach brało udział ponad 100 osób, nie tylko z Polski, ale również ze Stanów Zjednoczonych, Australii, Francji, Niemiec, Ukrainy, Czech i Słowacji. Co pokazuje szerokie zainteresowanie nauką i potrzebę dostarczania rzetelnej wiedzy. Tematyka wykładów cieszyła się dużym zainteresowaniem, czego dowodzi różnorodność pytań kierowanych do wykładowców.

3 września 2024 r. odbyło się **uroczyste otwarcie Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN**, które swoją siedzibę ma w odrestaurowanej, secesyjnej willi przy ul. Wieniawskiego 21/23. Wydarzenie zainaugurowała Dyrektor Instytutu, dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN, a następnie prof. dr hab. Marek Figlerowicz, Koordynator CIES, przedstawił historię budynku oraz jego imponującą metamorfozę. Podczas uroczystości dr Ireneusz Stolarek wygłosił wykład pt. *Historia genetyczna Europy Środkowo-Wschodniej w pierwszym tysiącleciu naszej ery*. Kulminującym momentem wydarzenia było uroczyste przecięcie wstęgi przez Dyrektora Instytutu dr hab. Luizę Handschuh oraz prof. dr hab. Marka Figlerowicza. Zaproszeni goście mieli okazję zwiedzić willę, która teraz służy jako nowoczesne centrum naukowe, wyposażone w najnowsze laboratoria badawcze oraz przestrzeń do popularyzacji nauki. W budynku swoją siedzibę znalazły laboratoria badawcze, które od lat prężnie działają w Instytucie w obszarze biologii molekularnej, bioobrazowania, genomiki i archeogenomiki, w tym laboratorium do analizy kopalnego DNA. Centrum będzie miejscem nie tylko dla naukowców, ale także dla mieszkańców Poznania.

Zdj. 8. Otwarcie Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN.

7 września 2024 r. w siedzibie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Dyrektor Instytutu dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN **podpisała umowę w ramach trzeciego konkursu Wirtualnego Instytutu**

Badawczego. Efekty projektu pt. *Technologia ukierunkowanej analizy pojedynczych komórek na potrzeby diagnostyki nowotworów – wstęp do rozwoju komórkowej medycyny interceptywnej (INTERCEPT)* mają szansę wpłynąć na rozwój badań w zakresie onkologii, przyczyniając się do lepszej diagnostyki chorób onkologicznych. Kierownikiem projektu jest prof. dr hab. Marek Figlerowicz. Projekt rozpoczął się 1.10.2024 r. i trwać będzie 5 lat, tj. do 30.09.2029 r. Finansowanie zostało pozyskane w ramach programu Wirtualny Instytut Badawczy ze środków Funduszu Polskiej Nauki. Kwota dofinansowania projektu to 40 216 289,50 zł.

20 września 2024 r. odbyło się „**Mini-Symposium – RNA Salon Poznań meets neurobiology**”. Wydarzenie było okazją do spotkania badaczek i badaczy, specjalizujących się w biologii molekularnej i neuronauce oraz dyskusji nad aktualnymi trendami naukowymi na pograniczu tych dwóch dziedzin. Referaty wygłosili dr Cledi Cerda Jara z Max Delbrück Center for Molecular Medicine w Berlinie, dr Anna Malik z Uniwersytetu Warszawskiego, dr Anna Baud z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz dr Hasna Ali z UAM w Poznaniu. Wykładowcy podzielili się z uczestnikami najnowszymi wynikami swoich nowatorskich badań. Organizatorzy „Mini-Symposium – RNA Salon Poznań meets neurobiology”, dr Monika Piwecka oraz dr hab. Zbigniew Warchocki, prof. ICHB PAN, moderowali dyskusję, która pozwoliła na owocną wymianę myśli i pomysłów pomiędzy prelegentami a uczestnikami mini-symposium.

Zdj. 9. RNA-Salon Poznań.

27 września 2024 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN i Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym miała miejsce **Noc Naukowców**. Podczas wydarzenia nie zabrakło ciekawych warsztatów i pokazów. Młodzi pasjonaci nauki w siedzibie ICHB PAN mieli możliwość łowić kryształ niczym Indiana Jones, przyglądać się robakom przez mikroskop. Mogli oglądać także wyścigi DNA w polu elektrycznym, a nawet być świadkami spektakularnych eksperymentów z ogniem. Z kolei w siedzibie PCSS zaprezentowano technologiczną stronę nauki oferowaną w pakietach wydarzeń zatytułowanych: Komputery i Kwanty oraz Multimedia i 3D. W Otwartej Przestrzeni Rozrywkowo-Technologicznej można było wziąć udziału w warsztatach z tworzenia podcastów, a także nauczyć się jak zrobić cyfrową kopię zdjęcia ze starych negatywów. Wydarzenie cieszyło się ogromnym zainteresowaniem wśród odwiedzających, którzy zadeklarowali swoje przybycie na kolejną edycję.

Zdj. 10. Noc Naukowców w ICHB PAN oraz PCSS.

5 grudnia 2024 r. w Pałacu w Turwi odbędzie się wernisaż wystawy pt. „Organiczniczki i Organicznicy z Turwi. Wirtualna wystawa eksponatów i pamiątek związanych z kolebką Pracy Organicznej (etap 1) - Komnata Pamięci”. Wydarzenie uświetni koncert Kacpra Kolasińskiego. W ramach realizacji projektu dofinansowanego

przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, zostały zdigitalizowane zasoby archiwalne dotyczące postaci Organiczniczek i Organiczników związanych z Pałacem w Turwi, które udostępnione zostały w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych.

1 czerwca 2024 r. Aeroklub Poznański im. Wandy Modlibowskiej wspólnie z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym zaprosił małych i dużych pasjonatów lotnictwa na wyjątkowy **Dzień Dziecka**. Wśród atrakcji na lotnisku w Kąkolewie znalazły się m.in. gry terenowe z nagrodami, wystawy dronów, darmowe dmuchane place zabaw oraz liczne stoiska z atrakcjami.

Zdj. 11. Dzień Dziecka w Aeroklubie Poznańskim.

12-13 czerwca 2024 r. w Warszawie odbyła się **szósta edycja konferencji PERSPEKTYWY: Women in Tech Summit**. W towarzyszącej konferencji przestrzeni expo, PCSS **zaprezentował** realizowane aktualnie projekty i inicjatywy, a specjaliści związani z poznańskim Centrum wzięli udział w dyskusji panelowej. Największym zainteresowaniem na stoisku PCSS cieszyła się prototypowa instalacja kwantowego systemu ORCA Computing's PT-1, opartego na kwantowych systemach fotonicznych.

Zdj. 12. Stoisko PCSS podczas „Women in Tech Summit”.

22 czerwca 2024 r. w parku Cytadela zorganizowano **Piknik na Fest**, którego gospodarzem był Marszałek Marek Woźniak. Motywem przewodnim wydarzeń była 20-letnia obecność Polski, a tym samym Wielkopolski w Unii Europejskiej. Podczas pikniku zaprezentowano aktywności samorządu województwa oraz instytucji

miejskich, które poprawiają jakość życia mieszkańców regionu. Wśród atrakcji nie zabrakło tych przygotowanych przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Odwiedzający stoisko poznańskiego Centrum mogli nauczyć się podstaw programowania i przekonać się, jak ważną częścią inżynierii jest technologia. Wszystkie przygotowane atrakcje cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców Wielkopolski.

Zdj. 13. Piknik na Fest.

W siedzibie Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego odbyło się **spotkanie konsorcjum AI-ENTR4YOUTH**, w ramach którego omawiane były możliwości i wyzwania związane z integracją AI (ang. Artificial Intelligence) w edukacji. Na spotkaniu, które odbyło się **28 czerwca 2024 r.** omawiano również przyszłe przeskalowanie programu na docelowo 7 000 uczniów w wielu krajach Europy w tym w Albanii, Bułgarii, Czechach, Francji Grecji, Rumuni i Ukrainie.

12 września 2024 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy Uniwersytetem im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym dla przedsięwzięcia pn. *Utworzenie Konsorcjum Technologii Kwantowych w dziedzinie Kwantowych Obliczeń, Uczenia Maszynowego i Symulacji*, którego podstawowym celem będzie wypracowanie wspólnych ram programowych i organizacyjnych dla podnoszenia kompetencji, a także upowszechnianie osiągnięć w rozwoju technologii kwantowych i ich zastosowań.

Zdj. 14. Uczestnicy porozumienia.

5 października 2024 r. w obiekcie Porsche Center Poznań odbyła się **Konferencja Eye&Tech**, będąca platformą prezentacji osiągnięć myśli naukowej w dziedzinie badań nad neuropatią jaskrową, zwyrodnieniem plamki związanym z wiekiem i krótkowzrocznością ze szczególnym uwzględnieniem współpracy interdyscyplinarnej, pomiędzy przedstawicielami świata okulistyki i świata najnowocześniejszych technologii. Tegoroczną edycję wydarzenia, **współorganizowaną** przez PCSS, swoją obecnością uświetnili uznani europejscy i krajowi wykładowcy akademicki w tym prelegenci z Moorfield Eye Hospital, Uniwersytetu w Rzymie i Genewie.

Zdj. 15. Konferencja Eye&Tech.

10 października 2024 r. w PSNC Future Labs (ul. Zwierzyniecka 20 w Poznaniu) odbyła się kolejna edycja cyklicznych spotkań **PSNC Future Forum**, będących otwartym wydarzeniem networkingowym. Zaproszony prelegent, Łukasz Klimek starszy menedżer, dyrektor projektu z Departamentu Zarządzania Projektami, DGA S.A., opowiedział o Inkubatorze Wielkich Jutra, natomiast Kacper Hildebrandt, pasjonat psychologii organizacji i społecznej oraz full stack developer przedstawił narzędzie *Waitsafe – wirtualna kolejka. Czy czas oczekiwania na swoją wizytę musisz spędzić w poczekalni?*

17 października 2024 r. odbyło się międzynarodowe **Forum Badaczy w ramach projektu ATRIUM (Advancing FrontTier Research In the Arts and Humanities)**. PCSS jako jeden z partnerów wchodzących w skład konsorcjum został gospodarzem pierwszego tego typu spotkania, służącego wymianie doświadczeń różnych badaczy skupionych w obszarach humanistyki cyfrowej. Organizatorem spotkania był Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (IBL PAN).

Zdj. 16. Forum badaczy w ramach projektu ATRIUM.

24 października 2024 r. odbywało się w Poznaniu **jesienne spotkanie specjalnej grupy roboczej SIG-MSP**, działającej pod auspicjami GÉANT – naukowej, europejskiej sieci komputerowej. W cyklicznym wydarzeniu współorganizowanym przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe wzięli udział przedstawiciele NREN-ów, czyli Narodowych Sieci Badawczo-Edukacyjnych z różnych zakątków Europy. Tegoroczne wydarzenie było kolejnym już spotkaniem przedstawicieli europejskich sieci naukowych, w ramach Specjalnej Grupy Interesów ds. Zarządzania Portfelami Usług zwanej SIG-MSP, goszczącym w stolicy Wielkopolski.

Zdj. 17. Spotkanie grupy roboczej SIG-MSP.

20 listopada 2024 r. w siedzibie Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego, odbyła się **9. edycja międzynarodowej sesji Europejskiej Chirurgii Laryngologicznej Live**. Organizatorami byli: Europejskie Towarzystwo Laryngologiczne, Klinika Otolaryngologii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, a także Wydział Zdrowia i Spraw Socjalnych Urzędu Miasta Poznania. Podczas wydarzenia wykonano 20 operacji otolaryngologicznych w dziewięciu europejskich miastach z udziałem najlepszych specjalistów o światowej renomie. W wydarzeniu, dzięki wykorzystaniu platformy medVC, wzięli udział uczestnicy z całego świata.

W dniach od **3. do 4 grudnia 2024 r.** w Barcelonie odbyła się kolejna edycja warsztatów **CLAW MEETING**

(**Crisis Management Workshop**) z zarządzania sytuacjami kryzysowymi dla społeczności projektu GÉANT. Podobnie, jak w latach ubiegłych, PCSS zrealizował multimedialne warsztaty.

Instytut Dendrologii PAN

Po raz dziewiąty w Kórniku odbył się **Festyn Ekologiczny**. Wydarzenie to miało miejsce **21 września** i wieńczyło tegoroczne XII Kórnickie Dni Nauki, w które zaangażowany był Instytut Dendrologii PAN. Festyn jest okazją do przybliżenia działalności Instytutu, promuje również proekologiczne zachowania i działania na rzecz ochrony środowiska.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

W ramach otwartych wykładów popularnych z serii **Fizyka Warta Poznania** organizowanych przez Instytut Fizyki Molekularnej PAN odbyły się cztery wykłady:

- **23 maja 2024 r.** wykład pt. *Szkoło metaliczne – szkło, metal, a może... plastik?* wygłosił dr hab. Zbigniew Śniadecki;
- **6 czerwca 2024 r.** wykład pt. *Jak magnesy wirusy łapać pomagają?* wygłosił dr hab. Maciej Urbaniak;
- **12 września 2024 r.** wykład pt. *Lodowaty ścisk: o efekcie barokalorycznym* wygłosił dr inż. Karol Synoradzki;
- **17 października 2024 r.** wykład pt. *Czy atom jest taki straszny jak go malują?* wygłosiła dr hab. Joanna Kowalcuk.
- **21 listopada 2024 r.** wykład pt. *Wodór w transporcie* wygłosił dr inż. Łukasz Lindner.

<https://www.ifmpan.poznan.pl/fwp/>

W dniach **17 - 21 czerwca 2024 r.**, w Hotelu Szablewski nad jeziorem Dymaczewskim, odbyły się spotkania naukowe **11th International Conference „Auxetics and other materials and models with "negative" characteristics”** i **16th International Workshop „Auxetics and related systems”** zorganizowane przez międzynarodową społeczność auksetyczną. Były one poświęcone materiałom auksetycznym oraz innym materiałom i modelom wykazującym tzw. „ujemne” charakterystyki. Mianem auksetyków określa się (meta)materiały charakteryzujące się ujemnym współczynnikiem Poissona. Podczas rozciągania/ściskania odpowiednio zwiększają/zmniejszają one swoje rozmiary w kierunkach poprzecznych do kierunku rozciągania/ściskania. Ze względu na wielość możliwych zastosowań, układy takie są intensywnie badane na świecie od drugiej połowy lat

80-tych ubiegłego wieku. **Spotkania były jubileuszem** - odbyły się w dwudziestą rocznicę pierwszego na świecie takiego spotkania, zorganizowanego przez Instytut Fizyki Molekularnej Polskiej Akademii Nauk (IFM PAN) w 2004 roku. Przewodniczącym komitetów naukowego i organizacyjnego był prof. Krzysztof W. Wojciechowski (IFM PAN), a sekretarzem dr hab. Jakub Narojczyk (IFM PAN). W wydarzeniu wzięło udział kilkudziesięciu naukowców z całego świata, między innymi z Australii, Chin, Etiopii, Francji, Hong Kongu, Indii, Malty, Niemiec, Singapuru, Słowenii, Tajwanu, USA, Wielkiej Brytanii i Włoch. Wykład inauguracyjny o ciekłokrystalicznych polimerach auksetycznych wygłosił prof. Anselm Griffin (emerytowany profesor Georgia Institute of Technology). Wykład zamykający konferencję, dotyczący przeglądu wyników badań układów molekularnych tworzących termodynamicznie stabilne fazy auksetyczne, wygłosił prof. Krzysztof W. Wojciechowski. O badaniach prezentowanych na konferencji będzie można wkrótce przeczytać w *Physica Status Solidi B* (Wiley) i *Smart Materials and Structures* (Elsevier). <https://www.auxetics.eu/>

W dniach od 26 czerwca do 5 lipca 2024 r. w Odolanowie odbyły się **Jubileuszowe 40. Warsztaty Naukowe Lato z Helem**, organizowane przez Instytut Fizyki Molekularnej PAN (Zakład Fizyki Niskich Temperatur, Materiałów i Technologii Kwantowych w Odolanowie) oraz Komitet Fizyki. Celem Warsztatów jest pozwolić młodzieży działać kreatywnie i pokazywać jej piękno zdobywania wiedzy. **Fizyka w teorii i doświadczeniu** to temat tegorocznych Warsztatów. Wykład inauguracyjny wygłosili pomysłodawcy Warsztatów, prof. dr hab. Antoni Wójcik i mgr Tomasz Stankowski, pokazując wiele interesujących nieoczywistych doświadczeń. Młodzi ludzie podczas Warsztatów mieli okazję słuchać wykładów byłych uczestników Warsztatów Lato z Helem, którzy swoje życie zawodowe związali z fizyką. Wykłady można wysłuchać na kanale **YouTube nauka 5.0**. Uczestnicy Warsztatów podzieleni na grupy samodzielnie wykonywali eksperymenty. Po ich opracowaniu przedstawiali je na swoich seminariach. Na zakończenie 4 lipca odbyła się **Sesja Jubileuszowa „40. Lat przygody z niskotemperaturową fizyką”**, poświęcona pamięci **Profesora Jana Stankowskiego** w 90. urodziny i 15. rocznicę śmierci, przez 25 lat kierownika naukowego Warsztatów. Wykłady wygłosili najczęściej odwiedzający Odolanów Wykładowcy, którzy otrzymali żółte koszulki LIDERA.

Najwięcej wykładów w przeciągu 40. lat wygłosił prof. dr hab. Karol Wysokiński z Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, kolejni to: prof. dr hab. Józef Spałek z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Jan Martinek z IFM PAN, prof. dr hab. inż. Maciej Chorowski z Politechniki Wrocławskiej (program Sesji: www.ifm-pan.poznan.pl/latozhelem, www.facebook.com/latozhelem). Sesja Jubileuszowa była okazją, aby podziękować sponsorom ORLEN PGNiG Oddział w Odolanowie, Gaz-System, WOSEBA i wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób pomagali przez te wszystkie lata organizować Warsztaty: Wykładowcom, Władzom Odolanowa, Dyrekcjom Szkół i wszystkim mieszkańcom Odolanowa. Tegoroczne Warsztaty objęli patronatem: Burmistrz Gminy i Miasta Odolanów Marcin Szorski, Polskie Towarzystwo Fizyczne Oddział w Poznaniu. 40. Warsztaty Naukowe przechodzą do historii, a organizatorzy zapraszają na kolejne, aby wspólnie odkrywać piękno fizyki.

Zdj. 18. Jubileuszowe 40. Warsztaty Naukowe Lato z Helem.

W dniach **9-13 września 2024 r.** w Hotelu Szablewski nad jeziorem Dymaczewskim, w sąsiedztwie Wielkopolskiego Parku Narodowego, odbyła się **XXIII Ogólnopolska Konferencja „Kryształy Molekularne 2024”**. Jest to cykliczna impreza naukowa organizowana od 1977 roku przez różne polskie ośrodki naukowe, zajmujące się fizyką, chemią i inżynierią nowoczesnych materiałów molekularnych. W bieżącym roku organizatorem Konferencji był **Zakład Kryształów Molekularnych IFM PAN** pod przewodnictwem prof. Andrzeja Łapińskiego. Nad jeziorem Dymaczewskie przybyli naukowcy z Białegostoku, Częstochowy, Gdańska, Krakowa, Łodzi, Poznania, Warszawy i Wrocławia. Wykład inauguracyjny został wygłoszony przez prof. Marcina Stępnia z Uniwersytetu Wrocławskiego, laureata nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej w roku 2023 w obszarze nauk chemicznych i o materiałach. Podczas 11. sesji wygłoszone zostało 16

wykładów i 17 komunikatów. Ponadto zaprezentowane zostały 24 prace w formie plakatu. Prezentowane były prace dotyczące polimerów, kryształów molekularnych, materiałów kompozytowych i hybrydowych, cienkich warstw, materiałów molekularnych dla elektroniki. Wycieczka konferencyjna została zorganizowana do pobliskiego Rogalina, gdzie uczestnicy mieli okazję zwiedzić pałac i podziwiać słynne dęby. Bankiet konferencyjny został uświetniony przez występ Zespołu Wokalnego Minimus z Poznania. Następna konferencja z tej serii będzie zorganizowana w roku 2026 przez Politechnikę Wrocławską.

<https://www.ifmpan.poznan.pl/kryształy2024/>

Zdj. 19. Uczestnicy XXIII Konferencji Kryształy Molekularne 2024.

W tym roku **Noc Naukowców** rozpoczęła się **27 września 2024 r.** o godz. 16:00. Naukowcy z **Instytutu Fizyki Molekularnej PAN** przygotowali dla Młodych Odkrywców moc atrakcji, warsztatów, pokazów i wyzwań, otworzyli swoje laboratoria i serca. Pojawiło się sporo nowych wydarzeń między innymi: Lewitacja Nurkowa, Fizyka Krzywego Patryka czy Niewidzialna Ulica! Odkrywców lubiących porządek zachęcaliśmy do zapisywania się na Pakiety adresowane odpowiednio dla młodszych i starszych uczestników (każdy Pakiet to cztery fascynujące, różnorodne warsztaty, czyli 2 godziny niezapomnianych doświadczeń), natomiast dla wielbicieli spontanicznych eksploracji było sporo pokazów i wydarzeń otwartych! A dokładnie **WSZYSTKICH** serdecznie zapraszaliśmy do naszego tradycyjnego już labiryntu, który na tegorocznej Nocy Naukowców czekał na gości pod hasłem „Labirynt Pełen Energii!” Nasz Instytut odwiedziło ponad 200 młodych odkrywców i entuzjastów nauki (nie licząc ich opiekunów). Na twarzach gościły uśmiechy i zainteresowanie wyjątkowo ciekawą ofertą przygotowaną przez pracowników i doktorantów IFM PAN. Organizatorom Nocy Naukowców w IFM PAN,

wszystkim osobom zaangażowanym w prezentację laboratoriów, pokazy, warsztaty, przygotowanie materiałów filmowych oraz wolontariuszom i osobom, które przyczyniły się do usprawnienia przebiegu wydarzenia należą się podziękowania za włożony trud i poświęcony czas. Dziękujemy!

Zdj. 20. Noc Naukowców – IFM PAN.

W ramach akcji **Naukowcy w Szkołach** z szeregiem warsztatów i pokazów odwiedziliśmy również szkoły i przedszkola z województwa wielkopolskiego. Więcej informacji i zdjęć można znaleźć na naszej stronie internetowej <https://www.ifmpan.poznan.pl/nocnaukowcow/>. Działania popularyzujące naukę podczas Poznańskiej Nocy Naukowców były finansowane przez Unię Europejską w ramach projektu: 101162504 - SUSTAINIGHT - HORIZON-MSCA-2023-CITIZENS-01 i realizowane w ramach Konsorcjum, którego koordynatorem jest Politechnika Poznańska.

Zdj. 21. Noc Naukowców – IFM PAN.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

Instytut Genetyki Człowieka PAN podsumował **pięćdziesiąt lat działalności 26 listopada 2024 roku**. Gala Jubileuszu 50-lecia IGC PAN odbyła się w hotelu Mercure w Poznaniu. Po powitaniu gości, które poprowadził Dyrektor Instytutu, prof. dr hab. Maciej Giefling, uczestnicy

mieli okazję usłyszeć o najważniejszych osiągnięciach i wizji dalszego rozwoju Instytutu. Kolejnym punktem programu było wygłoszenie przez prof. dr hab. Ewę Ziętkiewicz wyjątkowego wykładu historycznego, bogato ilustrowanego materiałami archiwalnymi, który przybliżył zgromadzonym historię Instytutu. Zaraz po wykładzie nastąpiła uroczysta ceremonia wręczenia orderu i odznaczeń państwowych, podczas której Prezes PAN oraz Dyrektor Instytutu uhonorowali zasłużone osoby, dziękując za ich wkład i długoletnie zaangażowanie w działalność Instytutu. Po wręczeniu orderów i odznaczeń państwowych, goście mieli okazję zwiedzić specjalnie przygotowaną wystawę plakatów poświęconych pracy Instytutu oraz odwiedzić stoiska sponsorów wydarzenia. Następnie odbyła się sesja naukowa, która objęła prezentacje przedstawiające dokonania poszczególnych zespołów naukowo—badawczych, a także wystąpienie reprezentanta diamentowego sponsora wydarzenia. Oficjalna część uroczystości zakończyła się zaproszeniem do udziału w bankiecie, który rozpoczął się wzniesieniem jubileuszowego toastu przez Dyrektora Instytutu. Po uroczystej kolacji, goście mogli delektować się jubileuszowym tortem. Bankiet uświetnił występ Eliazs Jazz Band. O godzinie 18:00, po pełnym wzruszeń dniu, jubileusz zakończył się pożegnaniem uczestników, pozostawiając w pamięci niezapomniane wrażenia tego wyjątkowego dnia.

Zdj. 22. Na zdjęciu od lewej: G. Zamelczyk, dr M. Kamieniczna, prof. G. Przybylski, A. Jakubowska-Pawłowska, prof. A. Pławski, dr M. Zawada, dr hab. M. Jarmuż-Szymczak prof. IGC PAN, prof. M. Konarski, prof. E. Ziętkiewicz, prof. M. Giefling

Stowarzyszenie Gen-i-Już popularyzujące badania prowadzone w Instytucie Genetyki Człowieka PAN **uczestniczyło w organizacji „Pikniku na FEST”** w Parku Cytańskim, **22 czerwca 2024 r.** Na stoisku Instytutu, zlokalizowanym w strefie edukacyjnej, można było poznać podstawowe pojęcia genetyczne i podstawy dziedziczenia. Uczestnicy nie tylko zapoznali się z budową cząsteczek DNA i RNA ale mogli także zaszyfrować swoje imię przy

pomocy kodu genetycznego w postaci wyjątkowej bran-
soletki oraz stworzyć niepowtarzalny chromosom. Dla najmłodszych uczestników przygotowano przestrzenną grę planszową prezentującą różnicowanie się komórek macierzystych.

Zdj. 23. Piknik na FEST — stoisko Instytutu Genetyki Człowieka PAN

27 września 2024 r. odbyły się warsztaty organizowane w Instytucie Genetyki Człowieka PAN w ramach **Nocy Naukowców 2024**. Projekt pt. „**SUSTAINIGHT**” uzyskał finansowanie z programu UE Horyzont Europa na realizację Nocy Naukowców w latach 2024-2025. W ramach wydarzenia zorganizowano 5 wykładów połączonych z warsztatami laboratoryjnymi. Nowością były zajęcia pt. „*Zobaczyć niewidoczne: odkrywanie tajemnic komórki w świetle fluorescencji*”, w ramach którego uczestnicy mogli poznać to niezwykle zjawisko i zobaczyć światło komórek. Podczas warsztatów pt. „*Mikroskopy i plemniki. Jak chronić zdrowie plemników?*” młodzież miała okazję do samodzielnego przebadania plemników. Pozostałe zajęcia odejmowały: „*Badania omiczne w onkologii, czyli jak wygląda słoń?*”, „*Co dwie głowy, to nie jedna*” oraz „*Sekretne życie komórek w hodowli 2D i 3D czyli laboratoryjna farma naukowca*”. W holu Instytutu przygotowano stoiska dostępne dla wszystkich uczestników, na których można było obejrzeć akwaporyny w akcji („*Wirtualni genetycy*”), poznać zasadę działania układu odpornościowego i szczepionek („*Trening białych krwinek*”), stworzyć swój spersonalizowany chromosom („*Po nitce do kłębka*”), poznać elementy morfotyczne krwi („*Co nam weszło w krew*”) oraz wykonać niepowtarzalny biotatuż („*Poczuj genetykę na własnej skórze*”). W warsztatach uczestniczyło 130 osób, stoiska odwiedziło ponad 160 młodych adeptów nauki wraz z opiekunami.

Zdj. 24. Noc Naukowców 2024.

Instytut Genetyki Człowieka PAN od września 2024 r. jest członkiem partnerstwa **ERDERA – European Rare Diseases Research Alliance**, wyróżnionego w konkursie Horyzontu Europa KE na europejskie partnerstwo ds. chorób rzadkich na lata 2024-2031. European Rare Diseases Research Alliance (ERDERA) to partnerstwo składające się z ponad 170 instytucji z 37 krajów, w tym wiodące instytuty badawcze, organizacje pacjentów, europejskie infrastruktury badawcze, firmy farmaceutyczne i technologiczne, agencje finansowania publicznego, publiczne i prywatne fundacje charytatywne, instytucje regulacyjne, organy ochrony zdrowia, szpitale, uniwersytety, czy stowarzyszenia medyczne. Instytut Genetyki Człowieka PAN jest jedyną instytucją badawczą z Polski, która została członkiem partnerstwa ERDERA. Obecność w partnerstwie pozwoli Instytutowi Genetyki Człowieka PAN na głos w kształtowaniu zakresu tematycznego ogłaszanych przez ERDERA konkursów, jak również umożliwi korzystanie z oferty szkoleniowej, która została zaplanowana w ramach programu. Koordynatorem konsorcjum ERDERA jest Thematic Institute of Genetics, Genomics & Bioinformatics, INSERM z Francji.

Tegoroczna **konferencja z cyklu Dzień Hematologii** zorganizowana została przez Instytut Genetyki Człowieka PAN w dniu **23 października 2024 r.** Tematem tegorocznego wydarzenia był „*Szpiczak plazmocytowy – trudny przeciwnik*”. Program oferował zajęcia i wykłady skierowane do różnych grup odbiorców. Dla szerszego grona odbiorców, w szczególności młodzieży, odbył się wykład

mgr Eweliny Kowal—Wiśniewskiej poświęcony diagnostyce genetycznej w hematologii. Następnie odbyły się warsztaty genetyczne dla młodzieży przeprowadzone przez działające przy Instytucie Genetyki Człowieka PAN Stowarzyszenie Gen-i-Już. Drugi wykład dotyczący nowoczesnych metod leczenia szpiczaka plazmocytozowego skierowany był do pacjentów, lekarzy i studentów medycyny – wygłosił go prof. Dominik Dytfeld z Kliniki Hematologii i Transplantacji Szpiku Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu. Ostatnim prelegentem był prof. Gabor Mikala, ekspert z National Institute for Hematology and Infectious Diseases, Department of Hematology and Stem Cell Transplantation w Budapeszcie na Węgrzech, który wygłosił wykład z zakresu aktualnej wiedzy na temat biologii i genetyki pt. *“Advances in tumor biology that may/or may not change myeloma therapy”*.

Instytut Genetyki Roślin PAN

W bieżącym roku **Instytut Genetyki Roślin PAN** obchodzi **jubileusz 70-lecia swojej działalności**. Jednostka została utworzona z inicjatywy profesora Stefana Barbackiego jako Zakład Hodowli Roślin PAN, na mocy uchwały nr 187/54 Sekretariatu Naukowego Prezydium PAN z dnia 21 grudnia 1954 r. Sześć lat później, 1 stycznia 1961 roku, Zakład Hodowli Roślin PAN został połączony z istniejącym od 1952 roku Zakładem Genetyki PAN w Skierńewicach, kierowanym przez profesora Edmunda Malinowskiego. W 1970 roku Zakład zyskał swoją obecną siedzibę przy ulicy Strzeszyńskiej w Poznaniu. Z dniem 30 stycznia 1979 roku Prezydium PAN, uchwałą nr 1/79, powołało Instytut Genetyki Roślin PAN określając jednocześnie, że przedmiotem jego działania są badania naukowe w zakresie genetyki roślin ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rolnictwa. **Uroczysta Sesja Jubileuszowa** z udziałem społeczności Instytutu, zaproszonych gości i przedstawicieli władz, odbyła się w dniu **14 października 2024 r. w hotelu Novotel Centrum w Poznaniu**. Władze PAN reprezentowała Wiceprezesa PAN dr hab. Mirosława Ostrowska, czł. koresp. PAN. Władze Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych reprezentowali Dziekan Wydziału prof. dr hab. Krzysztof Nowak, czł. koresp. PAN i Zastępca Przewodniczącego Rady Kuratorów Wydziału II PAN prof. dr hab. Zofia Szwejkowska-Kulińska, czł. koresp. PAN, będąca także Przewodniczącą Rady Naukowej IGR PAN. Obecny był Prezes Oddziału Poznańskiego PAN prof. dr hab. Jerzy Kaczorowski, czł. rzecz. PAN. Wśród zebranych gości

były osoby reprezentujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, uczelnie z Poznania, Lublina, Olsztyna i Siedlec, Instytuty PAN, Państwowe Instytuty Badawcze, Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych i firmy nasienne-hodowlane. Gości, byłych i obecnych pracowników oraz doktorantów Instytutu powitał Dyrektor prof. dr hab. Paweł Krajewski, który następnie przedstawił zarys historii Instytutu oraz najważniejsze wiadomości o jego obecnej działalności naukowej.

Zdj. 25. Prof. Paweł Krajewski – dyrektor Instytutu Genetyki Roślin PAN.

Wspomnienia na temat pracy w Instytucie przedstawili prof. dr hab. Małgorzata Jędrzycka, czł. koresp. PAN, kierownik Zakładu Genetyki Patogenów i Odporności Roślin i prof. dr hab. Arkadiusz Kosmala, kierownik Zakładu Fizjologii Roślin, zastępca Dyrektora ds. naukowych. Odczytano listy gratulacyjne z okazji 70-lecia Instytutu przesłane przez Ministra Nauki Pana Dariusza Wierzbickiego oraz Prezydenta Miasta Poznania Pana Jacka Jaśkowiaka. Listy odczytali także goście Jubileuszu. W kolejnej części Sesji Pani Wiceprezeska PAN, dr hab. Mirosława Ostrowska, czł. koresp. PAN, wręczyła długoletnim pracownikom Instytutu Medale 70-lecia Instytutu Genetyki Roślin PAN. Medalami uhonorowano także osoby, które od wielu kadencji wspierają Instytut poprzez działalność w Radzie Naukowej, poznańskie uczelnie: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza i Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, które od początku istnienia Instytutu wspierają go w prowadzeniu badań naukowych i kształceniu kadr oraz firmy: Danko Hodowla Roślin sp. z o.o. i Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o., które od dziesięcioleci współpracują z Instytutem. Wykład Jubileuszowy na temat "Zarys szaty roślinnej Instytutu Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu" wygłosił prof. dr hab. Bogdan Jackowiak, kierownik Zakładu Botaniki Systematycznej i Środowiskowej na Wydziale Biologii UAM. Sesję zakończył Koncert

Jubileuszowy w wykonaniu Ensemble del Passato w składzie: Anna Budzyńska - śpiew oraz Henryk Kasperczak i Maciej Kończak – lutnie i gitary. Honorowymi patronami Jubileuszu byli Minister Nauki i Polska Akademia Nauk. Fotoreportaż z Sesji Jubileuszowej jest dostępny na stronie internetowej <https://igr.pan.pl>.

Zdj. 26. Jubileusz 70-lecia Instytutu Genetyki Roślin PAN oraz okolicznościowe medale.

Uroczystościom Jubileuszu towarzyszyła **Międzynarodowa Konferencja "Nanotechnologia Roślin 2024" - ICPN 2024**, która odbyła się w dniach **14-16 października**. Konferencja, nad którą honorowy patronat objął Minister Nauki i Polska Akademia Nauk, zorganizowana została przez IGR PAN **w ramach projektu EU H2020 NANOPLANT** przy współpracy z Poznańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym. Konferencja ICPN 2024 poświęcona była najnowszym osiągnięciom na styku nanotechnologii i nauk o roślinach. Zgromadziła ona naukowców i specjalistów z całego świata, którzy dzielili się swoją wiedzą naukową, doświadczeniem i pomysłami badawczymi na kolejne lata. Konferencja zorganizowana została w formie czterech sesji tematycznych: 1. Na styku nanotechnologii i biotechnologii roślin, 2. Nanotechnologia dla zrównoważonego rolnictwa, 3. Zielone nanotechnologie i 4. Nanotoksyczność oraz Interakcje między nanomateriałami a mikroorganizmami. Podczas konferencji zaprezentowano wykład inauguracyjny, 4 wykłady wiodące dla każdej sesji i 10 wykładów na zaproszenie. Ponadto przedstawiono 13 wystąpień ustnych i 19 plakatów, spośród których najlepsze zostały wyróżnione. Międzynarodowa Konferencja

„Nanotechnologia Roślin 2024” zorganizowana w Poznaniu **była jedną z pierwszych na świecie konferencji skoncentrowanych na nanotechnologii roślin**. Biogramy zaproszonych wykładowców oraz książka abstraktów prezentacji konferencyjnych znajdują się na <https://icpn2024.pl/>.

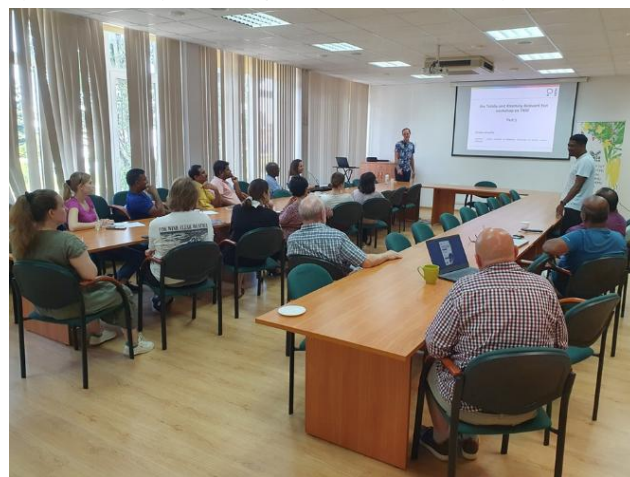
Zdj. 27. Prof. S. K. Nataraj, dr hab. F. Gregory, Prof. S. Loureiro, Prof. J. A. P. Coutinho, Prof. A. Vinu i Prof. S. Husted – konferencyjny panel dyskusyjny.

Prof. Samuel Gnana Prakash Vincent to koordynator Manonmaniam Sundaranar University Research Park w Indiach. Do końca tej dekady prowadzona przez niego instytucja planuje rozwinąć 400 startupów Deep Tech, realizując projekty we współpracy z G20 i państwami europejskimi. W ostatnich dniach maja **Profesor przybył z wizytą do Instytutu Genetyki Roślin PAN, której finałem było podpisanie porozumienia o współpracy jednostek**. Prof. Prakash Vincent rozpoczął swoją wizytę prowadząc seminarium poświęcone innowacjom i współpracy nauki z biznesem. Kolejne dni wypełnione były rozmowami i prezentacjami. Zespół projektu Nanoplant pokazywał swoje innowacyjne osiągnięcia i dyskutowano możliwości ich komercjalizacji. Finał wizyty stanowiło **wspólne podpisanie porozumienia o współpracy**, które ze strony IGR PAN zostało parafowane przez Dyrektora Instytutu, Prof. Pawła Krajewskiego. Wizyta została zorganizowana w ramach projektu Nanoplant, który jest finansowany z unijnego programu Horyzont 2020 (umowa grantowa nr 856961).

Zdj. 28. Podpisanie porozumienia o współpracy.

W lipcu z wizytą naukową Instytut Genetyki Roślin PAN odwiedziła dwójka naukowców z Portugalii: Dr Nicolas Schaeffer z Uniwersytetu Aveiro i Dr Mónia Martins z Instytutu Politécnico de Bragança. **Przez kilka dni odbywały się warsztaty, prezentacje i dyskusje**. Znakomici goście przeprowadzili szkolenie na temat spektrometrii fluorescencji rentgenowskiej całkowitego odbicia (TXRF) i jej zastosowań. Przedstawili instrumenty TXRF i ich kalibrację, techniki przygotowywania próbek, analizy próbek, rozwiązywanie typowych problemów i analizę danych. Spotkanie było okazją do planowania przyszłych projektów badawczych i możliwości ich finansowania. Wydarzenie odbyło się **w ramach projektu Nanoplant**, który jest finansowany z unijnego programu Horyzont 2020 (umowa grantowa nr 856961).

Zdj. 29. Spotkanie z naukowcami z Portugalii.

Otwarta nauka. Warsztaty w projekcie Nanoplant. Jak skutecznie prezentować publicznie wiedzę naukową, zdobywając zainteresowanie społeczne i docierając do kluczowych interesariuszy? Jak wyrównywać szanse w nauce i stworzyć w niej przyjazne warunki dla kobiet? Te wyzwania były podejmowane podczas dwóch całonocnych warsztatów organizowanych w ramach projektu Nanoplant w lipcu 2024 r. Praktyczny warsztat "Komunikacja w nauce" został poprowadzony przez Dr Elżę Kanię z Uniwersytetu Brunel w Londynie. Analizie poddawane były różne grupy docelowe z ich potrzebami oraz kanały komunikacji. Drugi warsztat, "Kobiety w nauce", prowadziła Prof. Iwetta Andruszkiewicz z UAM, której na panelu dyskusyjnym towarzyszyły Prof. Sylwia Jaskulska i Dr Grażyna Barabasz z tej samej uczelni. Podczas tego warsztatu zwracano uwagę na potrzebę zapewniania równych szans w nauce i na obecne bariery, które są stopniowo pokonywane. Realizowany przez Instytut Genetyki Roślin PAN projekt Nanoplant

jest finansowany z unijnego programu Horyzont 2020 (umowa grantowa nr 856961).

Zdj. 30. Warsztaty w ramach projektu „Nanoplant”.

Biblioteka Kórnicka PAN

1 czerwca – Dzień Dziecka z PAN Biblioteką Kórnicką. Zaprosiliśmy dzieci z gminy Kórnik na warsztaty z czerpania papieru, kaligrafii oraz odręcznego pisania listów piórem i atramentem. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem także wśród dorosłych.

11 czerwca w ramach **Międzynarodowego Tygodnia Archiwów** PAN Biblioteka Kórnicka włączyła się w wydawnictwa organizowane przez Archiwum Państwowe w Poznaniu; zaprosiliśmy na oprowadzanie kuratorskie po wystawie *W tym szaleństwie jest metoda. Niezwykłe dzieło Władysława Zamoyskiego* połączone z prezentacją sylwetki Patrona Roku 2024.

24 lipca – inauguracja wystawy o **Władysławie Zamoyskim** przygotowanej przez zespół PAN Biblioteki Kórnickiej w Sejmie RP.

Zdj. 31. Nocne zwiedzanie Zamku w ramach Kórnickich Dni Nauki.

23-28 września – reprezentanci PAN Biblioteki Kórnickiej wzięli udział w obchodach **Roku Zamoyskiego w Zakopanem**, gdzie stoi też ich wystawa o hrabim. W

dniach 27-28 września wystąpili z dwoma referatami na konferencji *Zamoyski – nie zasypiaj sprawy* zorganizowanej przez Tatrzański Park Narodowy we współpracy z Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem i Fundacją Zakłady Kórnickie.

30 września – otwarcie wystawy o Władysławie Zamoyskim przygotowanej przez zespół PAN Biblioteki Kórnickiej w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu.

Zdj. 32. Inauguracja wystawy o Władysławie Zamoyskim w Sejmie RP, przemawia prof. Magdalena Biniś-Szkopek, dyrektorka PAN BK.

W ramach cyklicznego wydarzenia z cyku Czwartek Literacki odbyły się następujące spotkania:

03.10. – *Zapisywanie wojny*. O książce Piotra Wilniewczyca *Pamiętniki i medytacje z wojny 1939-1945* rozmawiali dr Stanisław Gołub i prof. Krzysztof Pietkiewicz.

17.10 – *Lata 20, lata 30. W reportażach Melchiora Wańkowicza*, goście: prof. Urszula Glensk, Grzegorz Nowak i prof. Zbigniew Kopeć. Tym spotkaniem zamknęliśmy obchody **Dni Wańkowiczowskich w Poznaniu** (14-17.10), w organizację których włączyli się: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Wrocławski, Biblioteka Raczyńskich oraz PAN Biblioteka Kórnicka. Wieczór zorganizowano z okazji ogłoszenia przez Sejm RP Melchiora Wańkowicza (1892-1974) Patronem Roku 2024

07.11. – *Pamięć pod skórą*. Spotkanie z prof. Marzanną Bogumiłą Kielar poprowadził prof. Marcin Jaworski.

5.12. – *Na ratunek książkom. Zbiory Biblioteki Kórnickiej i Biblioteki Raczyńskich od XIX w. do dziś*; goście: prof. Zofia Dambek-Giallelis, prof. Piotr Pokora oraz prof. Magdalena Biniś-Szkopek. Wydarzeniu towarzyszyć będzie wystawa prac autorstwa członków Koła Lekarzy Malujących przy Wielkopolskiej Izbie Lekarskiej oraz artystów plastyków z Poznańskiego Stowarzyszenia Pracy Twórczej. Dzieła są inspirowane życiem i działalnością

Władysława Zamoyskiego (1854-1924) – ostatniego właściciela dóbr kórnickich, Patrona Roku 2024.

9 października – seminarium naukowe w Kórniku *Hr. Władysław Zamoyski dla dobra rodzimej przyrody*; organizator: Polskie Towarzystwo Leśne, partnerzy: PAN Biblioteka Kórnicka i Fundacja Zakłady Kórnickie.

10 października – Wieczór czwartkowy z Heliodorem Święcickim – spotkanie z okazji 171. rocznicy urodzin słynnego lekarza położnika, filantropa, społecznika, prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, założyciela i pierwszego rektora Uniwersytetu Poznańskiego, który przez ponad 30 lat mieszkał w Pałacu Działyńskich. Wieczorowi towarzyszył wernisaż wystawy *Przeciw szaryżnie życia – Heliodor Święcicki (1854-1923)*. Aktorzy Zbigniew Grochal oraz Aleksander Machalica sprawili, że w Pałacu znów wybrzmiały słowa profesorów Heliodora Święcickiego oraz Adama Wrzosa, a o akcenty muzyczne zadbały Barbara Dmochowska (fortepian) i Rozalia Dmochowska (harfa). Patronatami honorowymi wydarzenie objęli rektorzy czterech poznańskich uczelni, które powstały z UP: Rektor UAM prof. Bogumiła Kaniewska, Rektor UMP prof. Zbigniew Krasiński, Rektor UPP prof. Krzysztof Szoszkiewicz, Rektor AWF prof. Jacek Zieliński oraz władze regionu i miasta: Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak, Starosta Poznański Jan Grabkowski, Prezydent Miasta Poznania Jacek Jaśkowiak, a także Prezes Wielkopolskiej Izby Lekarskiej dr n. med. Krzysztof Kordel. Komitet organizacyjny: dr hab. Magdalena Biniś-Szkopek, prof. UAM (PAN BK), prof. dr hab. Anita Magowska (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), lek. Katarzyna Bartz-Dylewicz (Wielkopolska Izba Lekarska), dr Małgorzata Cieliczko (PAN BK), dr Piotr Józefiak (UAM), dr Jarosław Matysiak (Archiwum PAN w Poznaniu).

Zdj. 33.

Wieczór z Heliodorem Święcickim w Pałacu Działyńskich.

14 października w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich odbył się koncert piosenek Jiříego Šlitra w ramach Dni

Kultury Czeskiej, organizowanych przez Bibliotekę Raczyńskich, których PAN Biblioteka Kórnicka jest partnerem.

15-16 października – polsko-francuska konferencja „*Któż osiedzi tron w przybytku Twoim?*” *Miejsce, waga i sprawca koronacji w kulturze średniowiecznej Europy*, czyli **XLV Seminarium Mediewistyczne im. Alicji Karłowskiej-Kamzowej** odbyło się w Pałacu Działyńskich. Współorganizatorzy: Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Fundacja Świętego Benedykta, Instytut Historii Sztuki UAM Poznań, Instytut Filologii Polskiej UAM, PAN Biblioteka Kórnicka, Fundacja Zakłady Kórnickie.

22-23 października – konferencja **Światy Władysława Zamoyskiego (1853-1924)** w Pałacu Działyńskich w Poznaniu zorganizowana przez PAN Bibliotekę Kórnicką wraz z Instytutem Slawistyki PAN, Wydziałem Filologii Polskiej i Klasycznej UAM oraz Wydziałem Historii UAM. 21 prelegentów przyjechało z całej Polski oraz z zagranicy, byli przedstawicielami ośrodków akademickich, archiwów oraz bibliotek – dzięki nim otrzymaliśmy wielopokoleniową panoramę perspektyw oraz oryginalnych spojrzeń na postać Zamoyskiego. Przypomnienia i reinterpretacje znanych faktów z jego życia przenikały się z nowymi ustaleniami oraz znaleziskami archiwalnymi czy literackimi. Ważny okazał się też panel podejmujący inicjatywę współczesnego mówienia o Zamoyskim szerszemu gronu, także młodszemu pokoleniu. Honorowy patronat naukowy nad konferencją objęli: Prezes Polskiej Akademii Nauk prof. Marek Konarzewski oraz Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. Bogumiła Kaniewska, a patronaty honorowe: Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak, Wojewoda Wielkopolski Agata Sobczyk; partnerzy: Starostwo Powiatowe w Poznaniu, Fundacja Zakłady Kórnickie.

Zdj. 34. Konferencja „Światy Władysława Zamoyskiego (1853-1924)” w Pałacu Działyńskich pod honorowym patronatem Prezesa PAN oraz Rektora UAM (fot. M. Maćkowiak-Kruczek).

25 października w Zamku w Kórniku odbyła się **promocja książki „Polski władca”** – z Paryża przez Sydney i Kórnik do Zakopanego z Władysławem Zamoyskim **autorstwa Magdaleny Biniś-Szkopek i Piotra Okulewicza** – profesorów na Wydziale Historii UAM. Zamkowy hol stał się przy tej okazji teatralną sceną dla monodramu pt. Wewnętrzny żywot Władysława Z. W postać ostatniego właściciela zamku wcielił się reżyser spektaklu Artur Romański, a o oprawę muzyczną zadbała Monika Woźniak. Gościem specjalnym wieczoru była autorka monodramu Katarzyna Matwiejczuk.

9-15 listopada – prof. Magdalena Biniś-Szkopek, dyrektorka PAN Biblioteki Kórnickiej **wyłosiła** w Nowym Jorku **serię wykładów o Władysławie Zamoyskim**. Przybliżyła polonii nie tylko postać hrabiego, ale także opowiedziała o wyjątkowości naszej instytucji. Pierwsze spotkanie zorganizowano w Polskim Domu Narodowym (Greenpoint, NYC), w uroczystości wzięł udział m.in. wicekonsul Polski w Nowym Jorku Wiktor Cichecki. Kolejny wykład odbył się w Instytucie Polsko-Słowiańskim (Polish-Slavic Institute) (Greenpoint, NYC), gdzie otwarto angielską wersję naszej wystawy o Zamoyskim *There is method in the madness*. Ponad 300 osób zgromadziło się 10 listopada w Carnegie Hall na gali *Sounds of heritage from Paris to Zakopane (Zamoyski Gala Concert on the 100th anniversary of his death)* – koncert otwierała wykładem prof. M. Biniś-Szkopek, po czym miała miejsce światowa premiera nieznanego wcześniej walca Fryderyka Chopina, a podczas całej imprezy zagrało i zaśpiewało ponad 60 artystów.

Zdj. 35. Dyrektorka PAN BK prof. Magdalena Biniś-Szkopek podczas wizyty w Stanach Zjednoczonych przemawiała m.in. w Konsulacie Generalnym RP w Nowym Jorku.

W ramach swojej wizyty w NYC, prof. M. Biniś-Szkopek miała również spotkanie w New York Public Library oraz w Instytucie Piłsudskiego w NYC. Organizacji całej

wizyty podjęła się Ars Activa Foundation, a do współpracy włączyły się PAN Biblioteka Kórnicka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza z Wydziałem Historii na czele oraz Fundacja Zakłady Kórnickie.

28-29 listopada – konferencja naukowa **Różne potrzeby, różne rozwiązania. Udostępnianie w archiwum, bibliotece i muzeum**; organizatorzy: Wydział Historii UAM, Archiwum Państwowe w Poznaniu, PAN Biblioteka Kórnicka.

Wydarzy się wkrótce

Planowane są kolejne **wykłady w ramach cyklicznych spotkań „Nauka i Społeczeństwo”**:

16.01.2025 – *Jak się kształtuje krajobraz rasowo-etniczny Stanów Zjednoczonych?*, prof. Anna Dmowska, Komisja Nauk o Ziemi O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

20.02.2025 – *Transkryptomika przestrzenna w badaniach biomedycznych*, dr Szymon Hryhorowicz, Komisja Biotechnologii O/PAN w Poznaniu, Instytut Genetyki Człowieka PAN, Centrum Nanobiomedyczne UAM.

20.03.2025 – *Ekologiczne wyzwania i innowacje w świecie zrównoważonych opakowań*, prof. Tomasz Garbowski, Komisja Nauk Mechanicznych i Budowlanych O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

15.05.2025 – *Nazwy ulic w dawnym i współczesnym Poznaniu*, prof. Justyna Walkowiak, Komisja Onomastyczna O/PAN w Poznaniu, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

19.06.2025 – Komisja Historycznojęzykowa O/PAN w Poznaniu – temat i prelegent ustalane.

Od 01.01. do 10.03.2025 r. będzie można zgłaszać prace do XIII edycji Konkursu na najlepszą publikację z której wiodącym autorem jest doktorant z rejonu działania Oddziału. Konkurs dotyczy prac opublikowanych w 2024 roku (w wersji drukowanej lub online), a osoba będąca jej autorem miała status doktoranta w dowolnym momencie 2024 r. Zgłoszenia prac do konkursu są przyjmowane drogą elektroniczną na adres kamila.sobkowska@pan.pl. Laureaci zostaną wyłonieni w pięciu obszarach nauki, odpowiadającym nazwom Wydziałów PAN.

XVI edycja Światowego Tygodnia Mózgu w Poznaniu odbędzie się w dniach **10-14 marca 2025 roku**, w godz. 16.30-18.30. Jak co roku planowane jest zorganizowanie 10 (30-40 minutowych) wykładów (po 2 dziennie),

do ogłoszenia których zaproszeni zostaną naukowcy z krajowych, wiodących ośrodków naukowych.

9 kwietnia w Oddziale PAN w Poznaniu odbędzie się kolejna, **XXVIII edycja Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki**. Jest to jedno z największych wydarzeń popularyzujących naukę na terenie Wielkopolski. Skierowane jest do młodzieży szkół średnich i podstawowych, a organizowane jest przez 7 uczelni państwowych, Laboratorium Wyobraźni i Poznański Oddział Polskiej Akademii Nauk (we współpracy z Instytutami oraz Biblioteką Kórnicką PAN).

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

W ramach RNA Salon Poznań **17 grudnia 2024 r.** odbędzie się mini-symposium pt. „**Short non-coding RNAs: 31 years since the discovery of miRNAs**” poświęcone tematyce krótkich regulatorowych RNA. Wydarzenie organizowane jest przez Instytut Chemii Bioorganicznej PAN i Poznański Oddział PTBioch wraz z Sekcją Kwasów Nukleinowych PTBioch. W programie zaplanowano 6 wykładów prowadzonych przez prof. dr hab. Zofię Szwejkowską-Kulińską, dr hab. Annę Kurzyńską-Kokorniak, prof. dr hab. Piotra Kozłowskiego, dr Paulinę Gałkę-Marciniak, prof. dr hab. Błażeja Rubisia, dr hab. Guillem Ylla. Przewidziano również jedno wystąpienie wybrane z abstraktów. Tematyką symposium będzie m. in. biogeneza miRNA i aktywności Dicer oraz bioinformatyczna analiza miRNA i piRNA w insektach. Po wykładach w nowo otwartym Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN odbędzie się spotkanie poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Biochemicznego.

W dniach od **9 do 13 czerwca 2025 r.** w Brighton odbędzie się kolejna edycja **Konferencji TNC**. PCSS będzie głównym partnerem technologicznym tego wydarzenia, zapewniając m.in. multimedialną oprawę sesji plenarnych, obsługę systemów webowych czy rejestrację.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

Instytut Genetyki Człowieka PAN znalazł się w gronie finalistów XX edycji konkursu **Popularyzator Nauki**. W tegorocznej edycji do konkursu zakwalifikowały się 94 zgłoszenia. Do finału XX edycji konkursu weszły 23 osoby, zespoły i instytucje. Zwycięzców konkursu poznamy w pierwszej połowie grudnia 2024 r.

Do marca 2025 r. **będzie kontynuowana** realizacja projektu pt. „*Naukę mamy w genach!*” (POPUL/SP/0490/2023/01), finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu: Społeczna odpowiedzialność nauki II – Popularyzacja nauki. Celem projektu jest upowszechnianie badań naukowych prowadzonych w IGC PAN oraz propagowanie ich znaczenia dla rozwoju diagnostyki oraz leczenia chorób nowotworowych. Ponadto naukowcy z Instytutu Genetyki Człowieka PAN będą **współorganizatorami następujących wydarzeń**: Nocy Biologów (**10 styczeń 2025 r.**) oraz Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki (**kwiecień 2025 r.**). Tematyka badawcza Instytutu zostanie zaprezentowana na targach LabsExpo (**19-20 marca 2025 r.**) w Poznaniu.

24 lutego 2025 roku w Instytucie Genetyki Człowieka PAN odbędzie się **III Poznańska TBR-ówka** — spotkanie naukowe w formule mini-symposium połączonego z warsztatem. Temat przewodni wydarzenia to „*Genetyczne i niegenetyczne uwarunkowania ruchu plemników*”. Tematyka warsztatów będzie skoncentrowana na testach wspomagających ocenę przyczyn obniżonych parametrów ruchu plemników. Szczegółowych informacji dotyczących III Poznańskiej TBR-ówki udzieli Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego i Naukowego Poznańskich TBR-ówek: dr Marzena Kamieniczna, Kontakt: marzena.kamieniczna@igcz.poznan.pl.

Biblioteka Kórnicka PAN

W ramach cyklicznego wydarzenia z cyku Czwartek Literacki odbędą się następujące spotkania:

30 stycznia — spotkanie z Andrzejem Sosnowskim.

9 grudnia — konferencja naukowa w Zamku w Kórniku *Hr. Władysław Zamoyski w Ameryce: 1881 – Hawaje, Stany Zjednoczone, Kanada*; organizatorzy: Fundacja Zakłady Kórnickie, PAN Biblioteka Kórnicka.

8 maja — Ogólnopolski Dzień Bibliotekarza i Bibliotek w PAN Bibliotece Kórnickiej

17 maja z okazji Międzynarodowego Dnia Muzeów (18 maja) zapraszamy na **Noc Muzeów w Zamku w Kórniku**. Zwiedzanie po zmroku prowadzone będzie przez kustoszy ubranych w stroje z epoki; udostępniemy nie tylko zamkowe wnętrza, ale również najciekawsze obiekty z kórnickiej kolekcji.

Najnowsze, wybrane osiągnięcia naukowe poznańskich instytutów PAN

Instytut Chemii Bioorganicznej PAN

1. Wieruszewska J., Pawłowicz A., Połomska E., Pasternak K., Gdaniec Z., Andrałojć W., (2024): CMC: The 8-17 DNAzyme can operate in a single active structure regardless of metal ion cofactor, *Nature Communications* 52: 4218

<https://doi.org/10.1038/s41467-024-486238-x>

DNAzymy to cząsteczki DNA zdolne do przecinania nici RNA w ściśle zdefiniowanym miejscu, czyniąc je potencjalnymi narzędziami terapeutycznymi. Niestety, niska aktywność DNAzymów w warunkach komórkowych oraz ograniczone zrozumienie mechanizmu ich aktywności, uniemożliwiają jak na razie wykorzystanie potencjału DNAzymów w terapiach. Poznanie struktury trójwymiarowej DNAzymów może stanowić klucz do przełamania tego impasu, jednak do tej pory z sukcesem rozwiązano jedynie struktury dwóch DNAzymów tnących RNA. Co więcej, dla jednego z nich – DNAzymu 8-17, dotychczasowe dane literaturowe sugerowały istnienie dwóch różnych struktur aktywnych wybieranych w zależności od typu obecnego kofaktora M2+. Zespół naukowców z ICHB PAN pod kierunkiem dr Witolda Andrałojć rozwiązał strukturę przestrzenną przyjmowaną przez DNAzym 8-17 w obecności jonów Zn²⁺ oraz wykazał, że wbrew wcześniejszym założeniom enzym ten ma tylko jedną strukturę aktywną, jednak istniejącą w równowadze w formami nieaktywnymi, na którą decydujący wpływ ma rodzaj obecnego kofaktora. Poznanie struktury trójwymiarowej DNAzymu 8-17 otwiera perspektywę racjonalnego projektowania doskonalszych wariantów tego układu, potencjalnie bardziej aktywnych w warunkach komórkowych.

2. Błaszczuk L., Ryczek M., Das B., Mateja-Pluta M., Bejger M., Śliwiak J., Nakatani K., Kiliszek A., (2024): Antisense RNA C9orf72 hexanucleotide repeat associated with amyotrophic lateral sclerosis and frontotemporal dementia forms a triplex-like structure and binds small synthetic ligand, *Nucleic Acids Research* art. nr gkae376

doi.org/10.1093/nar/gkae376

Stwardnienie zanikowe boczne (ALS) oraz otępienie czołowo-skroniowe (FTD) są nieuleczalnymi i

śmiertelnymi chorobami neurodegeneracyjnymi o złożonej etiologii. Jednym ze znanych czynników chorobotwórczych jest mutacja w genie C9orf72, w której sześcionukleotydowa sekwencja GGGGCC/GGCCCC ulega nadmiernemu zwielokrotnieniu. Efektem tej mutacji, jest między innymi, polimorfizm strukturalny powstałych cząsteczek RNA, a powstałe struktury odpowiedzialne są za obniżenie poziomu białek niezbędnych do funkcjonowania komórki. Służą również jako matryca do produkcji toksycznych polipeptydów. Obecnie prowadzonych jest wiele badań nad opracowaniem skutecznych leków na ALS/FTD. Jeden z kierunków terapeutycznych dotyczy projektowania małych cząsteczek, które łącząc się ze zmutowanym RNA blokowałyby jego patogenną aktywność. Proces ten jest jednak utrudniony przez brak dostępnych informacji o strukturach przestrzennych patogennych RNA oraz ich kompleksów z małymi cząsteczkami. Zespół naukowców z ICHB PAN pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Kiliszek określił strukturę przestrzenną RNA zawierającego sekwencję GGCCCC oraz strukturę kompleksu tego RNA z niskocząsteczkowym ligandem ANP77. Udało się również dowiedzieć w jaki sposób ligand ANP77 oddziałuje z docelowym RNA. Przeprowadzone badania przyczyniły się do poszerzenia wiedzy o polimorfizmie strukturalnym patogennych RNA a w przyszłości mogą posłużyć do racjonalnego projektowania pro-leków ukierunkowanych na terapię chorób zależnych od RNA.

3. Andrzejewska-Romanowska A., Gumna J., Tykwińska E., Pachulska-Wieczorek K., (2024): Mapping the structural landscape of the yeast Ty3 retrotransposon RNA genome, *International Journal of Nucleic Acids Research* art. nr gkae494

doi.org/10.1093/nar/gkae494

Retrotranspozony LTR to grupa endogennych ruchomych elementów genetycznych szeroko rozpowszechnionych w genomach eukariotycznych i w znacznym stopniu przyczyniających się do ich ewolucji i funkcjonowania. Genom RNA (gRNA) retrotranspozonów, podobnie jak u wirusów, jest swoistą instrukcją, która służy jako matryca do syntezy białek oraz kopii DNA, która może zintegrować się z genomem gospodarza. Badania pokazują, że nie tylko sekwencja genomów RNA, ale też ich struktura odgrywa ważną rolę w czasie replikacji. Badaczki z ICHB PAN pod kierunkiem dr hab. Katarzyny Pachulskiej-Wieczorek zastosowały strategię SHAPE-MaP do ustalenia struktury drugorzędowej całego genomu

RNA retrotranspozonu Ty3 in vivo oraz w warunkach pozakomórkowych. Wskazano szereg zależnych i niezależnych od środowiska komórki zmian strukturalnych gRNA Ty3, scharakteryzowano kontekst strukturalny sekwencji funkcjonalnych, a także zaproponowano nowy model dimeryzacji genomu, podobny do spokrewnionego ewolucyjnie wirusa HIV-1. Praca, po raz pierwszy również przedstawia kompleksowe porównanie struktury genomów RNA trzech głównych przedstawicieli retroelementów -Ty1, Ty3 oraz HIV-1. Publikacja znalazła się na okładce czasopisma Nucleic Acids Research.

4. Grzechowiak M., Śliwiak J., Link A., Ruszkowski M., (2024): Legume-type glutamate dehydrogenase: Structure, activity, and inhibition studies, *International Journal of Biological Macromolecules* 278: 134648, doi.org/10.1016/j.ijbiomac.2024.134648

Ze względu na skomplikowany metabolizm azotu, rośliny bobowate posiadają unikalny typ dehydrogenazy glutaminianu (GDH). Obiektem badań prowadzonych przez zespół dr. hab. Miłosza Ruszkowskiego była GDH z modelowej rośliny bobowatej *Medicago truncatula*. Porównanie z dwiema izoformami GDH z modelowego *Arabidopsis thaliana* pozwoliło m.in. wyłonić 2,6-pirydynodikarboksylan, jako związek kilkukrotnie silniej hamujący enzymy z *A. thaliana* niż *M. truncatula*. Ponieważ wiele opisywanych inhibitorów GDH zawiera grupy karboksylowe, przeprowadzono testy przesiewowe z wykorzystaniem biblioteki pochodnych tetrazoli, często stosowanych jako bioizostery karboksylanów. Zidentyfikowano 3-(tetrazol-5-yl)benzoesan (TBA) jako nowy inhibitor GDH. Co ciekawe, analizy strukturalne pokazały, że TBA wiąże się z białkiem w bardzo nieoczekiwany sposób. Zamiast klasycznego zajmowania miejsca aktywnego enzymu, związek ten blokuje GDH w formie otwartej. Ponieważ przejście w formę zamkniętą jest niezbędne dla prawidłowego działania enzymu, odkryto nowy mechanizm działania inhibitorów GDH. Poczynione odkrycia są ważne nie tylko dla głębszego zrozumienia działania enzymów GDH w roślinach, ale także dają podstawy do tworzenia związków pozwalających hamować GDH w roślinach, co, zgodnie z doniesieniami stosującymi wyciszenie genów GDH, może prowadzić do zwiększenia produkcji biomasy roślinnej.

Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe - ICHB PAN

1. Pecyna T., Różycki R., (2024): Improving Quantum Optimization Algorithms by Constraint Relaxation, *Applied Sciences* 14(18): 8099 <https://doi.org/10.3390/app14188099>

Ze względu na możliwe wymierne korzyści wynikające z zastosowań komputerów kwantowych w dziedzinie optymalizacji, obszar ten jest obiektem intensywnych badań. Obecnie istniejące algorytmy kwantowe napotykają jednak znaczące trudności w rozwiązywaniu problemów optymalizacyjnych ze względu na niedoskonałości współczesnych komputerów kwantowych, w szczególności niedokładności obliczeń wynikające z krótkiego czasu koherencji czy z szumu. Głównym sposobem radzenia sobie z tymi problemami jest stosowanie mitygacji błędów lub upraszczanie obwodu w sposób niezależny od analizowanego problemu optymalizacyjnego. W artykule zaproponowano nowe, odmienne podejście polegające na zaprojektowaniu Hamiltonianu kosztu dla algorytmu Quantum Approximate Optimization Algorithm w sposób, który umożliwia poprawne rozwiązanie problemu taktycznej dekonfliktacji statków powietrznych oraz pozwala na osiągnięcie wyraźnie lepszych wyników w porównaniu do poprzednich prac. W pracy pokazano, że uwzględniając efekty splątania kwantowego powyżej drugiego stopnia można zaprojektować Hamiltonian w sposób, który prowadzi do obwodu wymagającego jedynie liniowej liczby bramek splątujących w porównaniu do wykładniczej liczby znanej z poprzednich prac. Wyniki eksperymentalne pokazały, że zaproponowane podejście, w porównaniu do poprzednich podejść, osiąga lepsze wyniki na wszystkich dziewięciu testowanych instancjach problemu, oraz w porównaniu do reprezentacji kwadratowej znanej z kwantowego wyżarzania, osiąga lepsze wyniki w siedmiu z dziewięciu instancji. Wyniki te pokazują potencjał w dalszych badaniach nad zaproponowanym podejściem do projektowania Hamiltonianów, oraz sugerują że w przyszłości podejścia wykorzystujące bramkowe komputery kwantowe mogą mieć większą skuteczność w rozwiązywaniu problemów optymalizacyjnych od komputerów realizujących kwantowe wyżarzanie.

2. Buchwald M., Kupiński Sz., Nowak J., Biadała M., Behnke M., (2024): An automated system for measuring user interest and attitude in real time.

Proceedings of the Annual Hawaii International Conference on System Sciences, 57th Annual Hawaii International Conference on System Sciences, HICSS, pp. 7710-7719

W artykule, który powstał przy współpracy badaczy z Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciorowego i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu został opisany eksperyment walidacyjny nowatorskiego systemu do detekcji zainteresowania i zaangażowania osoby widocznej w obrazie z kamery. Pomysł, który narodził się jako badanie podstawowe na UAM, został dzięki finansowaniu z konkursu NCBR TANGO wdrożony przez pracowników PCS jako aplikacja działająca online w czasie rzeczywistym. Skuteczność metody użytej w aplikacji została w rygorystyczny, naukowy sposób przebadana na ponad 100 osobach i jako taka stanowi milowy krok w kwantyfikacji ludzkich stanów poznawczych bazując wyłącznie na ruchach ciała i głowy w obrazie z kamery. Praca została opublikowana jako full-paper na międzynarodowej konferencji HICSS 57, największej na świecie dorocznej konferencji poświęconej naukach o systemach, w szczególności w zastosowaniach informatycznych i sieciowych.

3. Wolski M., Todek J., Łabędzki M., Walter B., (2024): Lecture Notes in Networks and Systems, Vol. 989 LNNS, 2024 12th World Conference on Information Systems and Technologies, World CIST 2024 Lodz, pp. 165-171

W artykule przedstawiono znaczenie oprogramowania badawczego (Research Software) jako kluczowego elementu w procesie naukowym, który wspiera przejrzystość i powtarzalność badań. Mimo istniejących narzędzi do dzielenia się publikacjami i danymi, wsparcie dla oprogramowania badawczego wciąż jest niewystarczające. Autorzy proponują stworzenie Open Software Catalogue, który ma na celu poprawę zarządzania, udostępniania i ponownego wykorzystywania oprogramowania badawczego, przy jednoczesnym uznaniu twórców oprogramowania badawczego. Omówiono w nim także problemy związane z jakością oprogramowania badawczego, takie jak brak odpowiedniej dokumentacji, trudności w jego uruchamianiu oraz niska dostępność. Autorzy wskazują, że oprogramowanie badawcze często jest ignorowane i przechowywane jedynie jako dodatek do artykułów, co ogranicza jego użyteczność. Zostały przedstawione istniejące rozwiązania, takie jak rejestry i archiwa, oraz wysunięty został wniosek, że nie

spełniają one wszystkich potrzeb związanych z oprogramowaniem badawczym. Artykuł podkreśla potrzebę stworzenia Open Software Catalogue jako narzędzia, które zaspokoi potrzeby społeczności badawczej, przyczyni się do promowania najlepszych praktyk w inżynierii oprogramowania i ułatwi dostęp do oprogramowania badawczego, co może być kluczowe dla rozwoju Otwartej Nauki.

Instytut Dendrologii PAN

1. Paz-Dyderska S., Jagodziński A.M., (2024): Potential of reproductive traits in functional ecology: A quantitative comparison of variability in floral, fruit, and leaf traits, *Ecology And Evolution* 14:e11690,

Cechy funkcjonalne roślin to ich mierzalne parametry, które dostarczają różnorodnych informacji o funkcjonowaniu poszczególnych osobników, populacji i gatunków w ekosystemach. Do tej pory najlepiej zostały zbadane cechy liści, pędów i nasion, jednak cechy kwiatów i owoców były z reguły pomijane. W naszych badaniach skoncentrowaliśmy się na porównaniu cech kwiatów i owoców z cechami liści. Przeanalizowaliśmy 16 cech funkcjonalnych (sześć dotyczących kwiatów, sześć owoców i cztery liści) na przykładzie 79 gatunków drzew rosnących w podobnych warunkach środowiskowych w Arboretum Kórnickim. Celem było zbadanie zmienności międzygatunkowej i wewnątrzgatunkowej analizowanych cech oraz ocena ich potencjału w badaniach ekologicznych. Wykazaliśmy, że cechy związane z suchą masą kwiatów i owoców wykazują największą zmienność międzygatunkową, podczas gdy na poziomie pojedynczych drzew, największą zmienność miała specyficzna powierzchnia liści. Analizowane cechy kwiatów i owoców uzupełniają globalne spektrum form i funkcji roślin i są zgodne z wykorzystywanymi do tej pory cechami pozostałych organów. Nasze wyniki ukazują interesujące powiązania między nowo badanymi cechami kwiatów i owoców, a dobrze znanymi cechami liści, uzupełniając naszą wiedzę o zmienności roślin o nowe spojrzenie na ich procesy reprodukcyjne. Wyniki przeprowadzonych badań jasno wskazują na znaczny potencjał cech kwiatów i owoców w dalszych badaniach z zakresu ekologii funkcjonalnej.

2. Chmura D. J., Banach J., Kempf M., Kowalczyk J., Mohytych V., Szeligowski H., Buraczyk W.,

Kowalkowski W., (2024): Growth and productivity of European beech populations show plastic response to climatic transfer at the north-eastern border of the species range, *Forest Ecology And Management* 565: 122043

Populacje drzew leśnych narażone na zmiany klimatu mogą przetrwać w początkowym okresie dzięki plastyczności fenotypowej, która odzwierciedla zdolność aklimatyzacyjną osobników. W dłuższej perspektywie, konieczna jest zdolność całych populacji do adaptacji w pojęciu ewolucyjnym. Populacje drzew mogą również migrować na nowe obszary o korzystnym układzie warunków środowiskowych, w miarę jak klimat będzie stawał się dla nich sprzyjający. Buk zwyczajny jest jednym z najważniejszych gatunków drzew w Europie, a prognozy wskazują, że zmiany klimatu mogą powodować wycofywanie się buka z południa jego naturalnego zasięgu oraz migrację w kierunku Europy północnej i północno-wschodniej. Dlatego niezmiernie ważne jest rozpoznanie poziomu zróżnicowania zdolności adaptacyjnej oraz reakcji na zmiany klimatyczne wśród populacji, które mogą być źródłem materiału genetycznego dla rozszerzającego się zasięgu gatunku. W naszych badaniach wykorzystaliśmy dane dotyczące wzrostu i produktywności 39 polskich populacji buka, reprezentujących północno-wschodnią granicę zasięgu gatunku, posadzonych w pięciu miejscach testowania. Analizowaliśmy reakcję populacji buka w odpowiedzi na transfer klimatyczny do miejsc testowania w powiązaniu z klimatem miejsc ich pochodzenia. Stwierdziliśmy statystycznie istotne zróżnicowanie pomiędzy badanymi populacjami pod względem średnicy drzew (cm) i wskaźnika miąższości ($\text{m}^3 \text{ha}^{-1}$) oraz istotną interakcję populacji z miejscami testowania w wieku 30 lat. Zmienność ta była jednak słabo powiązana z gradientami zmiennych klimatycznych reprezentowanymi przez zbiór populacji. Zróżnicowanie wzrostu między miejscami testowania oraz istotne znaczenie ich klimatu dla wyjaśnienia zmienności cech w tym doświadczeniu potwierdzają plastyczną reakcję badanych populacji na zmianę klimatu. Plastyczność ta ułatwia przetrwanie populacji buka w zmieniającym się klimacie w krótszym okresie, jednak komplikuje wnioskowanie na temat ich zdolności adaptacyjnej w dłuższej perspektywie.

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

1. Jankowska I., Ławniczak P., Pankiewicz R., Tritt-Goc J., (2024): Thermal and Electrical Properties of High-Temperature Proton-Conducting Cellulose Nanofibers Swollen with Protic Ionic Liquid, *Journal of Physical Chemistry C* 128: 8483
doi.org/10.1021/acs.jpcc.4c01232

Ogniwa paliwowe są uznawane za ekologiczną alternatywę wobec konwencjonalnych źródeł energii, dzięki niskiej emisji zanieczyszczeń, wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, wysokiej efektywności energetycznej oraz cichemu działaniu. Urządzenia te wytwarzają energię elektryczną bezpośrednio z reakcji chemicznej, emitując jedynie wodę jako produkt uboczny. Ich zastosowanie w transporcie i przemyśle może znacznie ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, wspierając globalne dążenia do zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Celem badań przedstawionych w artykule było opracowanie ekologicznego, wysokotemperaturowego przewodnika jonowego do zastosowania w ogniwach paliwowych. Zamiast stosowanych polimerów opartych na kwasach perfluorosulfonowych, wykorzystano celulozę – najpowszechniejszy w naturze biopolimer. Analiza właściwości termicznych i elektrycznych nanowłókien celulozowych (CNF) wykazała, że ich nasączenie protonową cieczą jonową (ang. protic ionic liquid – PIL) nadaje im unikalne właściwości. Otrzymane nanokompozyty charakteryzowały się bardzo dobrą stabilnością termiczną oraz wysoką przewodnością protonową, osiągając $1,3 \times 10^{-1} \text{ S/m}$ w temperaturze aż 220°C . Jest to wyjątkowe osiągnięcie, ponieważ wcześniej nie uzyskano tak wysokiej przewodności dla materiału opartego na biopolimerze w tak wysokich temperaturach. Otrzymane nowego typu nanokompozyty mają potencjał do zastosowania w nowoczesnych, wysokotemperaturowych ogniwach paliwowych. Wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska, takich jak celuloza, może znacząco przyczynić się do rozwoju bardziej zrównoważonych technologii. W rezultacie może to prowadzić do ograniczenia negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko naturalne. (opr. I. Jankowska)

2. Elschner J., Farrokhzad F., Kuświk P., Urbaniak M., Stobiecki F., Akhundzada S., Ehresmann A., de las Heras D., Fischer T. M., (2024): Topologically controlled synthesis of active colloidal bipeds, *Nature Communications* 15: 57,
doi.org/10.1038/s41467-024-50023-7

Rozmiar jednowymiarowych, mikrometrowych, agregatów złożonych z powtarzalnych części jest jednym z najistotniejszych parametrów strukturalnych wyznaczających równowagowe i nierównowagowe właściwości zawierających je mieszanin. Kontrola polimeryzacji w celu otrzymania agregatów o zadanej długości jest zatem istotna zarówno z poznawczego jak i technologicznego punktu widzenia. Jej przykładowe zastosowania obejmują chemię supramolekularną, syntezę nanorurek i nanodrutów, czy też kontrolowaną polimeryzację DNA. Opierając się na naszych wcześniejszych, wspólnych, wynikach zespół z Bayreuth zaprojektował dwuwymiarowe quasi-periodyczne potencjały magnetyczne, które w obecności zewnętrznego, jednorodnego pola magnetycznego pozwalają na kontrolowany ruch magnetycznych cząsteczek o rozmiarach pojedynczych mikrometrów. Do uzyskania tych potencjałów zastosowane zostały wytworzone w IFM PAN, wykazujące prostopadłą anizotropię magnetyczną, submikrometrowe wielowarstwy na bazie kobaltu, które w Kassel poddano bombardowaniu jonami He w celu strukturyzacji. Odpowiednio zaprojektowane, zamknięte, sekwencje zewnętrznego pola magnetycznego o stałym natężeniu, wraz z lokalnym polem magnetycznym pochodzącym od warstw pozwalają na równoczesne kierowanie monomerów do obszaru polimeryzacji, a wytworzonych polimerów do zadanego obszaru warstwy. Nowością zaprezentowanego rozwiązania jest to, że jedna struktura magnetyczna wykorzystana może być do precyzyjnego wytwarzania różnej długości polimerów. Decyzja o opuszczeniu obszaru polimeryzacji nie wymaga zewnętrznej, np. przez komputer, oceny sukcesu procesu. Topologiczna natura wewnętrznych „decyzji” podejmowanych przez polimery znajduje analogie w procesach biosyntezy w organizmach żywych. (opr. M. Urbaniak)

3. Ptaszyński K., Esposito M., (2024): System-bath entanglement of noninteracting fermionic impurities: Equilibrium, transient, and steady-state regimes, *Physical Review B* 109: 115408, doi.org/10.1103/PhysRevB.109.115408

Splątanie kwantowe w nierównowagowych domieszkach elektronowych. Splątanie jest jedną z kluczowych cech mechaniki kwantowej, która odróżnia ją od fizyki klasycznej. Oznacza ono korelację między dwoma układami (tzn. ich wzajemną zależność), której nie można wyjaśnić żadnym modelem klasycznym. Splątanie wzbudziło duże zainteresowanie ze względu na możliwe

zastosowania w obliczeniach kwantowych, komunikacji czy kryptografii. W ostatnich latach wiele uwagi poświęcono splątaniu pomiędzy domieszkami kwantowymi (zlokalizowanymi stanami elektronowymi) a zewnętrznym otoczeniem, ponieważ dostarcza ono wglądu w ich fizykę mikroskopową. Zrozumienie takich układów może być istotne przy projektowaniu nowych materiałów kwantowych. W naszej pracy badaliśmy splątanie między pojedynczym zlokalizowanym stanem elektronowym a otoczeniem w stanie równowagi termodynamicznej oraz poza równowagą termodynamiczną. Szczególnie interesujący wynik uzyskano dla sytuacji, gdy do domieszki przyłożone jest stałe napięcie. Pokazaliśmy, że stacjonarne (stałe w czasie) splątanie może być tworzone nawet, gdy transport elektronowy można opisać w sposób efektywnie klasyczny. Co za tym idzie, autentycznie kwantowe korelacje mogą występować również w układach, które pozornie wydają się w pełni klasyczne. Rzuca to nowe światło na rolę korelacji kwantowych w obserwowanych procesach fizycznych. (opr. K. Ptaszyński)

Institut Genetyki Człowieka PAN

1. Banerjee A., Ataman M., Smialek MJ., Mookherjee D., Rabi J., Mironov A., Mues L., Enker L., Coto/Llerena M., Schmidt A., Boehringer D., Piscuoglio S., Spang A., Mittal N., Zavolan M., (2024): Ribosomal protein RPL39L is an efficiency factor in the cotranslational folding of a subset of proteins with alpha helical domains, *Nucleic Acids Research* 52: 9028-9048 doi.org/10.1093/nar/gkae630

Rybosomy, będące komórkowymi „fabrykami” białek, nie tylko syntetyzują białka, ale także pomagają im przybrać odpowiednią strukturę przestrzenną. Uzyskane wyniki pokazują, że RPL39L wspiera fałdowanie specyficznych białek zawierających struktury alfa-helikalne. To fałdowanie odbywa się podczas samej translacji, co ma znaczenie dla poprawnej funkcji białek uczestniczących w procesach takich jak ruchliwość komórek, czy ich różnicowanie. Odkrycie to jest istotne zwłaszcza w kontekście rozwoju komórek płciowych, gdyż prawidłowe fałdowanie białek jest kluczowe dla rozwoju organizmów. Co więcej, RPL39L może mieć znaczenie w badaniach nad nowotworami, ponieważ zakłócenia w jego działaniu mogą wpływać na nieprawidłowy rozwój komórek, co może przyczyniać się do powstawania nowotworów. Wykorzystano nowoczesne i unikalne metody

badawcze. Jedną z nich była kierowana spektrometria mas, która umożliwiła szczegółową analizę białek. Ribo-Seq, czyli sekwencjonowanie rybosomalne, dostarczyło informacji o tym, jak wydajnie rybosomy syntetyzują białka w czasie rzeczywistym. Metoda Cryo-EM pozwoliła na uzyskanie precyzyjnych obrazów struktury rybosomów, a bioinformatyka umożliwiła analizę złożonych zestawów danych. Dodatkowo, różnicowanie komórek macierzystych oraz mikroskopia konfokalna 3D posłużyły do badania wpływu RPL39L na rozwój komórek. Zrozumienie roli RPL39L otwiera nowe możliwości badawcze, zwłaszcza w kontekście terapii przeciwnowotworowych, które mogą być oparte na regulacji tego białka. To badanie podkreśla znaczenie precyzyjnego kontrolowania procesu translacji dla prawidłowego funkcjonowania komórek.

2. Raidt J., Riepenhausen S., Pennekamp P., Olbrich H., Amirav I., Athanazio RA., Aviram M., Balinotti JE., Bar-On O, Bode SF., Boon M., Borrelli M., Carr SB., Crowley S., Dehlink E., Diepenhorst S., Durdik P., Dworniczak B., Emiralioglu N., Erdem E., Fonesu R., Gracci S., Große-Onnebrink J., Gwozdzie-wicz K., Haarman EG., Hansen CR., Hogg C., Holger-sen MG., Kerem E., Körner RW., Kötz K., Kouis P., Loebinger MR., Lorent N., Lucas JS, Maj D., Mall MA., Marthin JK., Martinu V., Mazurek H., Mitchi-son HM., Nöthe-Menzen T., Özçelik U., Pifferi M., Pogorzelski A., Ringshausen FC., Roehmel JF., Ro-vira-Amigo S., Rumman N., Schlegtendal A., Shoe-mark A., Sperstad Kennelly S., Staar BO., Sutharsan S., Thomas S., Ullmann N., Varghese J., von Harden-berg S., Walker WT., Wetzke M., Witt M., Yiallourous P., Zschocke A., Ziętkiewicz E., Nielsen KG., Omran H., (2024): Analyses of 1,236 genotyped primary ci-liary dyskinesia individuals identify regional clusters of distinct DNA variants and significant genotype-phenotype correlations, *European Respiratory Jo-urnal* 64(2): 2301759, 15 str

doi.org/10.1183/13993003.01769-2023

Pierwotna dyskineza rzęsek (PCD) należy do rzadkich chorób genetycznych, u których podłoża leżą zaburze-nia budowy i funkcji rzęsek ruchomych, organelli wystę-pujących m.in. na powierzchni komórek nabłonka odde-chowego. Najczęstszym efektem tych zaburzeń jest nie-sprawne oczyszczanie dróg oddechowych prowadzące do poważnych objawów pulmonologicznych; u połowy pacjentów występują zaburzenia lateralizacji

(odwrócenie trzewi). Genetyczne podłoże PCD jest nie-jednorodne – choroba może być powodowana obecno-ścią patogennych wariantów sekwencji jednego z około 50 genów. Celem badań było opisanie geograficznego rozkładu występowania patogennych wariantów oraz ocena ich korelacji z objawami klinicznymi. W ramach wieloośrodkowego badania analizowano dane zebrane w rejestrze PCD Europejskiej Sieci Referencyjnej ERN-LUNG, dotyczące występowania wariantów genetycz-nych i cech fenotypu (np. defekty lateralizacji, wydol-ność oddechowa). Wśród 1236 chorych z 19 krajów, w tym z Polski, zarejestrowano 908 różnych patogennych wariantów DNA w 46 genach PCD. Stwierdzono znaczne różnice w geograficznym rozmieszczeniu genotypów PCD, wynikające z obecności wariantów założycielskich. Zróżnicowana była też częstość genotypów związanych z charakterystycznymi dla PCD wadami ultrastrukturalnymi rzęsek (47-100%) i wadami lateralizacji (28-69%). Częstość wad lateralizacji była istotnie niższa u chorych bez typowych wad ultrastruktury rzęsek. Obserwowane w całej badanej grupie pogorszenie czynności płuc było różne w zależności od typu patogennych wariantów; najniższą wydolność oddechową obserwowano dla pa-togennych wariantów w genach *CCNO*, *CCDC39* i *CCDC40*.

3. Olszewska M., Malcher A., Stokowy T., Pollock N., Berman AJ., Budkiewicz S., Kamieniczna M., Jacko-wiak H., Suszyska-Zajczyk J., Jedrzejczak P., Yat-senko AN., Kurpisz M., (2024): Effects of *Tcte1* knockout on energy chain transportation and sper-matogenesis: implications for male infertility, *Hu-man Reproduction Open*, 2024(2):hoae020

doi.org/10.1093/hropen/hoae020

Obecnie ok. 20% par w wieku rozrodczym zmagają się z niepłodnością. Etiologia niepłodności jest wieloczynni-kowa (wiek, środowisko, zaburzenia hormonalne, itd.). Znaczący odsetek niepłodności męskiej ma podłoże ge-netyczne. Spermatogeneza – proces powstawania mę-skich komórek rozrodczych – plemników, wymaga współpracy ok. 2000 genów. Dotychczas scharakteryzo-wano jedynie ok. 230 z nich. W pracy zastosowano mysz model doświadczalny typu knockout dla genu *Tcte1* od-powiedzialnego za wytwarzanie jednego z białek struk-turalnych kompleksu regulacyjnego neksyna-dyneina (N-DRC), zaangażowanego w bicie wici plemnika i tym samym jego ruchliwość. Stwierdzono brak potomstwa u zwierząt homozygotycznych, mimo obecności

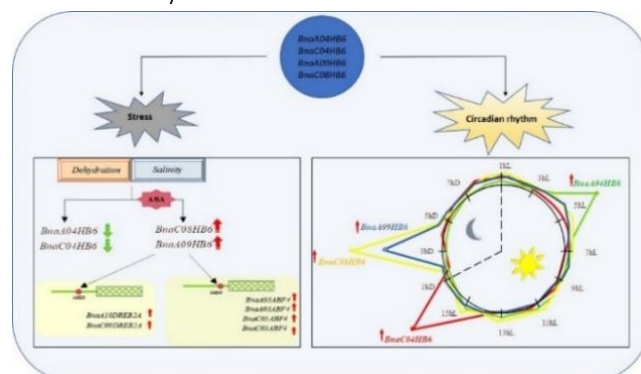
plemników w ejakulacji, podczas gdy heterozygoty były płodne, co sugeruje haploinsuficjencję. Wykazano, że mutacja *Tcte1* oddziałuje na ekspresję zespołu genów odpowiedzialnych za wytwarzanie ATP w mitochondriach lub powiązanych ze spermatogenezą, co prowadzi do spadku poziomu ATP w plemnikach oraz obniżenia parametrów nasienia. Modelowanie białek ujawniło zaburzenia interakcji TCTE1 z jego partnerami w aksonemie. Zaburzone proporcje długości witki do wstawki prowadziły do nieprawidłowego wzoru uderzania witki plemnika, co razem z obniżonym poziomem energii, prowadziło do niemożności dotarcia plemnika do komórki jajowej. Dodatkowo, badanie mutacji u ok. 250 nieplodnych mężczyzn ujawniło jeden nowy i pięć ultrazadkich wariantów genetycznych (przewidywanych jako patogenne) u 6,05% badanych pacjentów. Otrzymane wyniki podkreślają złożony i negatywny wpływ mutacji pojedynczego genu na wielorakie interakcje molekularne w obrębie gonady, co prowadzi do zaburzeń parametrów nasienia i tym samym niepłodności męskiej.

Instytut Genetyki Roślin PAN

1. Żyła N., Cieśla A., Szała L., Babula-Skowrońska D., (2024): Functional and regulatory diversity of homeobox-leucine zipper transcription factors *BnaHB6* under dehydration and salt stress in *Brassica napus* L., *Plant Molecular Biology* 114, 59. doi.org/10.1007/s11103-024-01465-6

Badania dotyczą zrozumienia mechanizmów regulacyjnych zaangażowanych w odpowiedź i adaptację rzepaku (*Brassica napus* L.) do zmieniających się warunków środowiskowych w kontekście ewolucji zduplikowanych genów. W porównaniu do innych organizmów eukariotycznych, genomy roślin mają zdolność do szybkiej ewolucji, która zwiększa ich plastyczność reagowania na stres i przystosowania się do nowych warunków. W przedstawionej pracy scharakteryzowano strukturalnie i funkcjonalnie cztery paralogi genu *BnaHB6* (kodującego czynnik transkrypcyjny z rodziny HD-Zip I) w genomie rzepaku. Wyniki badań pokazują różnorodność funkcjonalną tych genów w odpowiedzi na warunki odwodnienia i stres solny oraz w cyklu dobowym. Wykazano, że obserwowane różnice w ekspresji czterech genów *BnaHB6* są skorelowane z różnicami w obrębie ich domen funkcjonalnych i regionów promotorowych. Ponadto wykazano, że tylko dwa z czterech genów *BnaHB6* stanowią komponenty molekularne regulujące

funkcje niektórych paralogów *BnaABF2* i *BnaDREB2A* w odpowiedzi na stresy abiotyczne. Wyniki tej pracy stanowią pierwszy etap zrozumienia różnic w sieci regulacji genów aktywowanej przez paralogii *BnaHB6* w warunkach stresowych.

Zdj. 36. Model różnorodności funkcjonalnej paralogów genu *BnaHB6* w warunkach odwodnienia, stresu solnego i w cyklu dobowym oraz w regulacji wybranych genów *BnaABF* i *BnaDREB2A*.

2. Kiełbowicz-Matuk A., Smaczniak C., Mikołajczak K., Kuczyńska A., Xu X., Braeuning C., Krajewski P., (2024), Heat stress causes chromatin accessibility and related gene expression changes in crown tissues of barley (*Hordeum vulgare*), *Plant Molecular Biology*, 114: 115. doi.org/10.1007/s11103-024-01509-x

Reakcja roślin na stres wysokiej temperatury obejmuje zmiany zachodzące na poziomie molekularnym, metabolicznym i fizjologicznym. Zrozumienie mechanizmów, za pomocą których rośliny rozpoznają sygnały indukujące tę odpowiedź, jest warunkiem niezbędnym do identyfikacji kluczowych genów i szlaków sygnałowych zaangażowanych w stres cieplny. Poprzez badanie chromatyny dostępnej dla transpozazy i sekwencjonowanie nowej generacji (ATAC-seq) uzyskano po raz pierwszy dane, opisujące regiony genomu aktywne w węźle krzewienia u trzech genotypów jęczmienia, niosących różne formy alleliczne genu *sdw1* kodującego 20-oksydazę giberelinową, poddanych działaniu wysokiej temperatury. Pozwoliło to na poznanie aktywnych regionów regulatorowych zarówno genu *sdw1*, jak i innych genów biorących udział w biosyntezie giberelin, jak również na poznanie zmienności tych regionów w różnych reżimach temperaturowych. Łącząc wyniki analizy różnicowej dostępności chromatyny i profili ekspresji, ujawniono związek między utratą dostępności chromatyny w odpowiedzi na stres cieplny, a obniżoną ekspresją genów związanych z szlakiem giberelinowym.

Biblioteka Kórnicka PAN

1. Biniaś-Szkopek M., Okulewicz P., (2024): „*Polski władca*”. Z Paryża przez Sydney i Kórnik do Zakopanego z Władysławem Zamoyskim, Biblioteka Kórnicka PAN, Wydział Historii UAM, Stowarzyszenie Teatralne Legion, Kórnik 2024, s. 194, il.

Książka napisana przez dwoje profesorów historii w przystępny sposób przybliży życie, postać oraz zasługi hrabiego Zamoyskiego.

2. *Katalog wystawy W tym szaleństwie jest metoda. Niezwykłe dzieło Władysława Zamoyskiego*, praca zbiorowa, Kórnik 2024, s. 152, il.

Książka, przepełniona zdjęciami archiwalnymi i grafikami, stanowi nie tylko atrakcyjny sposób na zapoznanie się z sylwetką Zamoyskiego i jego otoczenia, ale jest także źródłem rzetelnych informacji, a wszystko dlatego, że przygotowana została przez zespół bibliotekarzy i naukowców z PAN Biblioteki Kórnickiej, którzy założyli się o to, by przekaz był zarówno ciekawy, jak i wiarygodny.

Nowe projekty badawcze po- znańskich instytutów PAN

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

NCN-OPUS 25, DEC-2023/49/B/ST4/03763

Tytuł projektu: **Antysensowe oligonukleotydy jako narzędzia specyficznie wiążące wirusowe G-kwadrupeksy oraz ich eksperymentalna weryfikacja**. Kierownik projektu: **dr Marta Szabat**. Okres realizacji: 01.10.2024-30.09.2028

NCN – OPUS 26, DEC-2023/51/B/NZ5/02936

Tytuł projektu: **W poszukiwaniu aberracji metylacji DNA związanych z podatnością na raka jajnika**. Kierownik projektu: **dr Malwina Suszyńska**. Okres realizacji: 01.10.2024-30.09.2028

NCN – OPUS 26+LAP, DEC-2023/51/I/NZ8/02946

Tytuł projektu: **U zarania państwowości środkowoeuropejskich na przykładzie Czech i Polski. Dynastie – elity – społeczeństwa (koniec IX – XI wiek)**. Projekt realizowany w konsorcjum. Kierownik projektu: **prof. dr hab. Marek Figlerowicz**. Okres realizacji: 04.11.2024-03.11.2027

NCN-SONATA 19, DEC-2023/51/D/NZ9/00883

Tytuł projektu: **Zgłębianie podstaw transportu fenylopropanoidów w modelowej roślinie bobowatej *Medicago truncatula***. Kierownik projektu: **dr Wanda Biała-Leonhard**. Okres realizacji: 01.10.2024-30.09.2027

NCN-SONATINA 8, DEC-2024/52/C/NZ2/00197

Tytuł projektu: **Badanie zachowawczości układu hotspotów crossing-over i regilacja ich aktywności w regionach przycentromerowych**. Kierownik projektu: **dr Maja Szymańska-Lejman**. Okres realizacji: 10.12.2024-09.12.2027

Projekt Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej – First Team, FENG.02.02.-IP.05-0361/23,

Tytuł projektu: **Algorytm do personalizacji leczenia raka jajnika na podstawie przestrzennego modelu transkryptycznego tkanki guza o rozdzielczości jednokomórkowej**. Kierownik projektu: **dr Mikołaj Zaborowski**. Okres realizacji: 01.10.2024-30.09.2028

Projekt Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Wsparcie udziału polskich zespołów naukowych w międzynarodowych projektach infrastruktury badawczej, 2024/WK/06

Tytuł: **POL-OPENSOURCE 2.0 – Utrzymanie, Rozwój i Udostępnianie Polskiej Platformy Infrastruktury Skryningowej dla Chemii Biologicznej w Kontekście Uczestnictwa w Konsorcjum na Rzecz Infrastruktury Badawczej EU-OPENSOURCE ERIC**. Projekt realizowany w konsorcjum. Kierownik zadań z ICHB PAN: **dr Dorota Kwiatek**. Okres realizacji: 01.01.2024-31.12.2028

Projekt Horyzont Europe – DIGITAL-2023-CLOUD-AI-04, Tytuł projektu: **Genome of Europe**, akronim: **GoE**. 47 partnerów konsorcjum. Kierownik zadań z ramienia ICHB PAN: **dr hab. Luiza Handschuh, prof. ICHB PAN**. Okres realizacji: 01.10.2024-31.03.2028.

Projekt Horizon Europe, HORIZON-CL2-2023-HERITAGE-ECCCH-01, Tytuł projektu: **European Cloud for Heritage OpEn Science (ECHOES)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Tomasz Parkoła**. Okres realizacji: 01.06.2024 – 31.05.2029.

Projekt w ramach Krajowego Programu Odbudowy, A2.4.1 Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego, Tytuł projektu: **Krajowe laboratorium sieci i usług 5G wraz z otoczeniem (PL5G2)**. Kierownik projektu: **mgr inż. Bartosz Belter**. Okres realizacji: 01.03.2024 – 31.12.2025.

Projekt w ramach Krajowego Programu Odbudowy, A2.4.1 Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego
Tytuł projektu: **Cyfrowa Infrastruktura Badawcza dla Humanistyki i Nauk o Sztuce DARIAH-PL**. Kierownik projektu: **mgr inż. Tomasz Parkoła**. Okres realizacji: 01.04.2024 – 31.12.2025.

Instytut Dendrologii PAN

NCN-MINIATURA 8, 2024/08/X/NZ3/00688

Tytuł projektu: **Badania wstępne nad zależnością między wiekiem drzew gatunków lasotwórczych a jakością nasion**. Kierownik projektu: **dr Hanna Fuchs**. Okres realizacji: 2024-2025.

NCN-MINIATURA 8, 2024/08/X/NZ9/00281

Tytuł projektu: **Przechowywanie 800-letnich klonów *Quercus robur* w warunkach ograniczających wzrost: wpływ hodowli *in vitro* na zdolność regeneracyjną, odrastanie i stan fizjologiczny**. Kierownik projektu: **dr Hanna Fuchs**. Okres realizacji: 2024-2025.

NCN-PRELUDIUM 22, 2023/49/N/NZ9/01393

Tytuł projektu: **Czy lasy przetrwają zmianę klimatu? Identyfikacja populacji sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris* L.) o nasionach odpornych na suszę**. Kierownik projektu: **mgr inż. Joanna Kijowska-Oberc**. Okres realizacji: 2024-2027

NCN-PRELUDIUM 25, 2023/49/B/NZ9/00828

Tytuł projektu: **Znaczenie chlorofilu, chloroplastów, równowagi redoks zależnej od dinukleotydów nikotynamidoadeninowych i metabolitów w tolerancji na desykację i w żywotności zielonych nasion roślin drzewiastych**. Kierownik projektu: **dr hab. Ewa Kalemba, prof. ID PAN**. Okres realizacji: 2024-2028

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

NCN-SONATA 19, 2023/51/D/ST3/01203

Tytuł projektu: **Nierównowagowe przejścia fazowe, synchronizacja i chaos w modelach termodynamicznie spójnych**. Kierownik projektu: **dr inż. Krzysztof Ptaszyński**. Okres realizacji: 01.08.2024-31.07.2027

NCN-SONATA 19, 2023/51/D/ST3/00532

Tytuł projektu: **Teoria kwantowej krytyczności na powierzchni**. Kierownik projektu: **dr Krzysztof Wójcik**. Okres realizacji: 20.06.2024-19.06.2027

NCN-OPUS LAP 26, 2023/51/I/ST11/02562;

Tytuł projektu: **Materiały magnetoelastyczne bez pierwiastków ziem rzadkich dla efektywnej i przyjaznej dla**

środowiska naturalnego technologii magnetycznego chłodzenia. Kierownik projektu: **prof. dr hab. Tomasz Toliński**. Okres realizacji: 09.09.2024-09.09.2027. Projekt realizowany wraz z INTiBS PAN.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

NCN-SONATA BIS 13, 2023/50/E/NZ1/00233,

Tytuł projektu: **Enhancerowe RNA z locus IGH jako nowe cele terapeutyczne w chłoniakach B-komórkowych**. Kierownik projektu: **dr hab. Agnieszka Dzikiewicz-Krawczyk, prof. IGC PAN**. Okres realizacji: 16.09.2024-15.09.2028

NCN-SONATA 19, 2023/51/D/NZ7/02579

Tytuł projektu: **CAR(dio)-T(oksyczność)- opracowanie platformy opartej na konstrukcjach tkanek serca 3D do oceny wpływu terapii CAR-T na miokardium**. Kierownik projektu: **dr Agnieszka Zimna**. Okres realizacji: 02.09.2024-01.09.2027

NCN-OPUS 25, 2023/49/B/NZ2/01356

Tytuł projektu: **Substytucje aminokwasowe jako molekularna przyczyna pierwotnej dyskinezy rzęsek (primary ciliary dyskinesia, PCD)**. Kierownik projektu: **prof. dr hab. n. med. Ewa Ziętkiewicz**. Okres realizacji: 12.08.2024-11.08.2028

NCN-OPUS 26, 2023/49/B/NZ2/01356

Tytuł projektu: **Komórki senescentne jako nowy mechanizm w rozwoju i progresji raka głowy i szyi**. Projekt realizowany w konsorcjum. Lider konsorcjum: Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. Natalia Rozwadowska, prof. IGC PAN**. Okres realizacji: 14.06.2024-13.06.2028

NCN-OPUS 25, 2023/49/B/NZ2/03680

Tytuł projektu: **Funkcjonalne następstwa utraty chromosomu Y (LOY) w komórkach układu immunologicznego w kontekście chorób nowotworowych - badania ex-vivo oraz in vitro z wykorzystaniem komórek ludzkich**. Projekt realizowany w konsorcjum. Lider konsorcjum: Gdański Uniwersytet Medyczny, Międzynarodowa Agenda Badawcza. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **dr hab. Natalia Rozwadowska, prof. IGC PAN**. Okres realizacji: 06.05.2024- 05.05.2027.

HORYZONT EUROPA – ERDERA, 101156595

Tytuł projektu: **ERDERA - European Rare Diseases Research Alliance**. Projekt realizowany przez międzynarodowe konsorcjum ponad 170 podmiotów. Koordynator

(lider) konsorcjum: Thematic Institute of Genetics, Genomics & Bioinformatics, INSERM, Francja.. Kierownik projektu ze strony IGC PAN: **prof. dr hab. Andrzej Pławski**. Okres realizacji: 01.09.2024-31.08.2026

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Nauka dla Społeczeństwa II, NdS-II/SP/0288/2024/01

Tytuł projektu: **Poszukiwanie przyczyn męskiej niepłodności – wysokoprzepustowe badania genomowe populacji polskiej**. Kierownik projektu: **dr hab. Marta Olszewska**. Okres realizacji: 13.06.2024-12.06.2027.

Komisja Europejska – ERASMUS+, 2024-1-PL01-KA131-HED-000236943

Tytuł projektu: **Mobilność studentów i pracowników uczelni między krajami programu**. Kierownik projektu: **mgr Marta Anders**. Okres realizacji: 01.06.2024-31.07.2026.

Instytut Genetyki Roślin PAN

NCN-OPUS 26, 2023/51/B/NZ9/01614

Tytuł projektu: **Określenie dynamiki zmian w sieciach białek oddziałujących z wybranymi izoformami fosfatazy białkowej BnaABI1 w warunkach stresu suszy i zasolenia u rzepaku (*Brassica napus* L.)**. Kierownik projektu: **dr hab. Danuta Babula-Skowrońska**. Okres realizacji: 2024-2028.

NCN-SONATA 19, 2023/51/D/NZ9/00817

Tytuł projektu: **Dendroremediacja arsenu - czasozależna dynamika akumulacji, transformacji i mechanizmów tolerancji form metaloidu u wybranych gatunków drzew leśnych**. Kierownik: **dr Sylwia Budzyńska** (UPP), konsorcjum UPP, UAM i IGR PAN; osoba zaangażowana w IGR PAN: **dr Joanna Cerazy-Waliszewska**, 2024-2024.

EU Horizon Europe, AgroServ-24-C1-Agro-TNA-018, Tytuł projektu: **Common lotus – sustainable crop and valuable forage for cows on agroecological farms**, GA No. **101058020**. Kierownik projektu: **prof. dr hab. Małgorzata Jędrzycka**. Okres realizacji: 2024-2026.

Dotacja celowa Ministra Nauki (7479/IA/SP/2024) na realizację inwestycji związanej z działalnością naukową (Wielofunkcyjny aparat do pomiaru intensywności fotosyntezy najnowszej generacji LI-6800F, LI-COR Inc.).

Aktualności z Poznańskiej Szkoły Doktorskiej

Wg stanu na 1 dzień października 2024 r., w PSD IPAN kształcą się obecnie **85 doktorantów**: w ICHB PAN - 7 chemików i 37 biologów; w ID PAN - 7 biologów, w IFM PAN - 4 fizyków molekularnych; w IGR PAN - 12 naukowców w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, a w IGCz PAN - 18 naukowców medycznych. Od stycznia do listopada br. swoje rozprawy doktorskie obroniło kolejnych dziewięciu doktorantów ŚSD ICHB a pięcioro oczekuje na publiczną obronę w najbliższym czasie.

24 maja 2024 r. w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN odbył się Dzień Otwarty Poznańskiej Szkoły Doktorskiej Instytutów PAN, podczas którego zaprezentowana została działalność Szkoły oraz możliwości i zalety realizacji doktoratu.

19 czerwca 2024 r., w ICHB PAN, obchodzono 30-lecie Środowiskowego Studium Doktoranckiego ICHB PAN. Po oficjalnych wystąpieniach, podsumowaniach i wspomnieniach, przy torcie urodzinowym spotkali się m.in. absolwenci Studium, przedstawiciele obecnych doktorantów Studium oraz Szkoły, przedstawiciele Dyrekcji Instytutu oraz Instytutów zaprzyjaźnionych, a także przedstawiciele pracowników ICHB PAN.

W 2024 r. PSD obchodziła 5 rocznicę działalności. Z tej okazji, na Kolegium Dyrektorów, które odbyło się 22 października w ICHB PAN, zostali też zaproszeni Zastępcy Dyrektorów ds. Naukowych oraz Koordynatorzy Dyscyplin i ich Zastępcy. Każdy z Koordynatorów przedstawił krótką charakterystykę kształcenia doktorantów w danej dyscyplinie i Instytucie, statystyki oraz osiągnięcia.

W Kształcenie w Szkole Doktorskiej zakończyły kolejne absolwentki: mgr Monika Kwiatkowska (ICHB PAN) oraz mgr inż. Joanna Marciniak (IFM PAN). To już cztery złożone rozprawy doktorskie od początku istnienia Szkoły, pierwsza osoba, która przygotowała swą rozprawę doktorską w PSD IPAN - mgr Magdalena Murzyn, 10 września przedstawiła tezy swej dysertacji podczas publicznej obrony doktoratu w IGC PAN.

W dniu **16 grudnia 2024 r.** w Pałacu Działyńskich odbędzie się wspólna uroczystość immatrykulacji nowych doktorantów PSD IPAN, połączona z uroczystym wręczeniem dyplomów doktorskich nowo wypromowanym

doktorom, wywodzącym się z Instytutów współprowadzących Szkołę Doktorską.

Przypominamy, że przez **cały rok istnieje możliwość rekrutacji do PSD IPAN**, w zależności od pojawiających się możliwości finansowania stypendiów doktoranckich z projektów naukowych. Ogłoszenia o naborze nowych doktorantów zamieszczane są m.in. na stronie internetowej PSD IPAN <https://psd-ipan.ichb.pl/>, EURAXESS oraz na stronach internetowych poszczególnych Instytutów.

Z prac komisji naukowych Oddziału PAN w Poznaniu

Komisja Archeologiczna

W ramach serii Wykładów Archeologicznych odbyły się wykłady:

- prof. Isaaca Kalimi z Uniwersytetu w Chicago pt. *Judeophobia in Ancient World: Haman and Other Jew-Haters and Their Accusations*. Wykład prof. Kalimiego był związany z promocją polskiego wydania książki pt. *Spór o Biblię. Żydowskie tradycje, heterodoksje i polemiki. Od Świątyni przez Talmud do współczesności*.

- prof. Hansa Georga Gebela z Freie Universität z Berlina. Był on zatytułowany *The southern Levantine Neolithic-Chalcolithic. Socio-economic interaction between the steppes and the Mediterranean zone*. Wykład dotyczył prezentacji najnowszych wyników badań prelegenta dotyczących przemian społecznych i gospodarczych mających miejsce z końcem neolitu i w początkach chalkolitu w południowym Lewancie.

We wrześniu 2024 roku Komisja Archeologiczna we współpracy z Instytutem Archeologii i Etnologii PAN **zorganizowała sympozjum** *Migration vs. Cultural Diffusion in the Context of Climate Change*. W konferencji wzięli badacze z wielu krajów, w tym z Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Francji czy Turcji. Wygłoszono 13 referatów poświęconych procesom zmiany kulturowej w kontekście przemian klimatycznych w różnych okresach pradziejowych w Azji, Afryce i Europie. Konferencja odbyła w Sali Turkusowej w oddziale PAN w Poznaniu.

Prace redakcyjne nad *Leksykonem Terminów Archeologicznych*, który ukaże się drukiem w krakowskim wydawnictwie Universitas z końcem 2024 roku. Leksykon ma postać kompendium najważniejszych terminów,

pojęć i kategorii badawczych, odnoszących się do wszystkich elementów procesu archeologicznego w ujęciu polskiej tradycji badawczej. Składa się na niego 110 haseł/pojęć, które zostały ujęte w pięć bloków tematycznych: (i) Konceptualizacje przeszłości, (ii) Proces badawczy, (iii) Metody, (iv) Pola problemowe (zakresy badań), i (v) Archeologia we współczesności. Hasła zostały przygotowane przez najlepszych polskich archeologów reprezentujących wszystkie ośrodki naukowe Polski.

Komisja Bałkanistyki

W dniach 25-26 października 2024 r. odbyła się **konferencja XXIII Balcanicum**, zorganizowana przez Komisję Bałkanistyki przy poznańskim oddziale Polskiej Akademii Nauk, we współpracy z Wydziałem Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Temat tegorocznej sesji naukowej poświęcony był zagadnieniu *Pograniczy kulturowych w Europie Południowo-Wschodniej*. W trakcie konferencji wygłoszono 28 referatów, które przedstawili badacze z ośrodków polskich i zagranicznych (7), głównie w formie stacjonarnej. Tematyka pograniczy kulturowych była analizowana przez autorów referatów w niezwykle szeroki sposób. Wśród prezentowanych wystąpień nie zabrakło analiz poświęconych wpływowi pograniczy kulturowych na funkcjonowanie państw, wspólnot narodowych, regionalnych i lokalnych, rodzin oraz jednostek.

26 października odbyły się obrady Komisji Bałkanistyki O/PAN w Poznaniu.

Do druku **przygotowywane są artykuły** będące pokłosiem ubiegłorocznej konferencji Balcanicum. **Zostaną one opublikowane** w recenzowanym czasopiśmie „Balcanica Posnaniensia. Acta et studia” (t. 31), w grudniu br.

Komisja Sławistyczna

Wydanie monografii pt. *Zabójstwo po słowiański*. Publikacja otrzymała dofinansowanie z zakresu DUN. Wydawcą publikacji jest Polska Akademia Nauk, a współwydawcą Instytut Filologii Słowiańskiej UAM,

Komisja Ergonomii

Udział w III Kongresie Ergonomii (28.06., Politechnika Śląska). Obrady podzielono na trzy równoległe sesje, które obejmowały szeroki zakres tematów związanych z ergonomią, takich jak architektura, przemysł i BHP.

Tematyka dotyczyła: dostępności architektonicznej, metodyki nauczania projektowania ergonomicznego, ergonomii w sztuce, projektowania miejsc pracy biurowej, ergonomii przestrzeni miejskich, ergonomii w krajach ościennych, ocenę stanowisk pracy, zastosowania zaawansowanych technik pomiarowych, zarządzania ergonomią w firmach produkcyjnych, motywowania w zakresie bezpieczeństwa pracy, ergonomii w nowoczesnej medycynie pracy, wymagań ergonomicznych w konstrukcji urządzeń technicznych, ergonomicznych cech oprogramowania, dobrostanu pracowników oraz programów prewencji dolegliwości mięśniowo-szkieletowych

Komisja Historycznojęzykowa

W dniu **15 listopada 2024 r.** komisja zorganizowała konferencję, pt.: *Historia polszczyzny łaciną pisana*. Była ona zarazem upamiętnieniem zmarłego w tym roku prof. Stanisława Borawskiego, który był członkiem komisji. Tematy wystąpień koncentrowały się na zagadnieniach historycznojęzykowych i historycznoprawnych oraz metodach wykorzystania narzędzi cyfrowych w badaniach humanistycznych. Ważnym punktem konferencji było przedstawienie projektu edycji XIV-wiecznych poznańskich ksiąg ziemskich oraz prezentacja tych rękopisów.

Zdj. 37. XIV-wieczne poznańskie księgi ziemskie – rękopisy.

Komisja Onomastyczna

Wydanie publikacji pt. *Nazwy ulic Poznania* autorstwa Justyny Walkowiak (Wydawnictwo Poznańskie Studia Językoznawcze).

Wydanie III tomu serii *Wielkopolska nazwami opisana* pod redakcją Małgorzaty Rutkiewicz-Hanczewskiej i Justyny Walkowiak (Wydawnictwo Poznańskie Studia Językoznawcze).

Wydanie komiksu upowszechniającego wśród nastolatków wiedzę o pochodzeniu nazw własnych Poznania pt.

Z Bato pod Fondo. Tropem poznańskich skaterów autorstwa Małgorzaty Rutkiewicz-Hanczewskiej i Karoliny Galeskiej (Wydawnictwo Poznańskie).

Spotkanie autorskie promujące komiks pt. *Z Bato pod Fondo. Tropem poznańskich skaterów*, organizowane przez Wydawnictwo Miejskie Poznań oraz Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu, **22 listopada 2024 r.** (Czytelnia Nova BU).

Komisja Nauk Organizacji i Zarządzania

Organizacja lub współorganizacja konferencji, spotkań oraz seminariów naukowych:

- *Ekologia Pogranicza*. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, odbyła się w dniach **16-17 października 2024 r.** w Poznaniu. Udział w konferencji wzięło 140 osób. Wygłoszono 40 referatów. Udział w konferencji wzięły osoby z następujących krajów: Polska, Indie, Chiny, Japonia, Wietnam, Meksyk, USA, Szwecja, Portugalia, Wielka Brytania, Francja, Niemcy, Izrael, Wenezuela, Brazylia i Indonezja.

Wydawnictwa:

- W. Wawrzyniak, T. Zaborowski. *Społeczne bezpieczeństwo w zarządzaniu*. PAN Poznań, IBEN, ZUT Szczecin, Poznań 2024, s. 140, format B5, nakład 250 egz.

Komisja Nauk Towaroznawczych – Nauk o Jakości

Członkowie Komisji wzięli udział w konferencji *Quality-Fest* w dniach **5-8 czerwca 2024 r.**

W dniu **14 listopada** z okazji Światowego Dnia Jakości, odbyło się połączone, otwarte zebranie komisji oraz Instytutu Nauk o Jakości Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, podczas którego dr hab. inż. Piotr Grudowski, prof. PG wygłosił wykład pt. *Problematyka jakości w Polsce wczoraj, dziś i jutro. Od kwalitologii do jakości 5.0*. Spotkanie było okazją do dyskusji na temat rozwoju nauk o jakości.

Komisja Biotechnologii

Komisja objęła patronatem konferencję „Biotechnologia niejedno ma imię” Poznań 2024. Członkowie Komisji uczestniczyli w komisjach oceniających wystąpienia ustne i postery.

Komisja Nauk Leśnych i Drzewnych

Seminarium z cyklu Zieleni Sołacza – kolebki poznańskich leśników, 25 maja 2024 roku, Osobliwości przyrodnicze doliny Bogdanki – organizatorzy: Komisja Nauk Leśnych i Drzewnych Poznańskiego Oddziału PAN, Oddział Wielkopolski Polskiego Towarzystwa Leśnego i Towarzystwo Przyjaciół Sołacza.

Seminarium Techniczne Komisji Nauk Leśnych i Drzewnych Poznańskiego Oddziału PAN **18 czerwca 2024 roku** nt. *Obce gatunki drzew w leśnictwie – tylko historia czy nowe wyzwanie w obliczu zmian klimatu?* w wybranych obiektach nadleśnictw: Babki (drzewostan nasienny sosny czarnej), Czarniejewo (drzewostany orzesznika i dębu burgundzkiego), Łopuchówko (sędziwy drzewostan daglezi zielonej) i Zielonka (drzewostany jesionu pensylwańskiego i żywotnika olbrzymiego).

Seminarium techniczne w firmie HOMAG (Środa Wielkopolska, ul. Prądyńskiego 24) **6 grudnia 2024 roku** nt. *Sztuczna inteligencja, robotyzacja, automatyzacja. Czy nowoczesne technologie zastąpią człowieka w przemyśle drzewnym? Robotyzacja w przemyśle drzewnym – rozwój robotyzacji w przemyśle drzewnym – szanse, zagrożenia. Rozwój rynku branży budowlanej – prefabrykacja.*

Komisja Nauk Chemicznych

Współorganizacja i objęcie patronatem oraz aktywne uczestnictwo członków Komisji w następujących wykładach:

- *Original Catalytic Approaches to Access Fluorinated Molecules* – prof. Tatiana Besset (Normandie University) – **7.06.2024** CZT UAM
- *Metal-Ligand cooperativity at Nickel P-pincer compounds* – prof. Marc-Etienne Moret (Utrecht University) – **20.06.2024** CZT UAM
- *From Catalysis to Oscillations* – prof. Syuzanna R. Harutyunyan (University of Groningen) – 14.10.2024 CZT UAM.

- *Low-dimensiona Materials in Advanced Catalytic Applications* – prof. Radek Zboril (University Olomouc) – **20.11.2024** CZT UAM

- *Photo(electro)catalysis with single-atom-based co-catalysts for renewable energy applications* – prof. Stepan Kment (University Olomouc) – **20.11.2024** CZT UAM.

Komisja Nauk o Ziemi i Środowisku

Posiedzenie Komisji Nauk o Ziemi i Środowisku – **9 grudnia 2024 r.** od godz. **18.00** w siedzibie Oddziału PAN w Poznaniu. Referat pt. *Badania dendrochronologiczne poznańskich geografów w Północnej Skandynawii* wygłosili dr hab. Agata Buchwał oraz dr Paweł Matulewski.

Komisja Inżynierii Powierzchni

Organizacja lub współorganizacja konferencji:

- **10-13 września** - XLII Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Tribologia*, w której udział wzięło 140 osób w tym 75 osób z zagranicy, wygłoszono 93 referaty w tym 63 było zagranicznymi wystąpieniami.

- **27-28 listopada** – II Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Polska Szkoła Morfologii Materiałów*. Udział wzięło 150 osób, w tym 90 osób z zagranicy. Wygłoszonych zostało 65 wystąpień, w tym 40 wystąpień zagranicznych.

Organizacja spotkań naukowych komisji:

- **11 września** odbyło się zebranie Komisji na którym omówiono udział Komisji i wystąpień członków podczas konferencji krajowych i zagranicznych.

- **28 listopada** odbyło się zebranie na którym referat pt. *Badania wpływu stężenia grafenu na własności smarne wybranych olejów przemysłowych* wygłosił dr inż. Albert Lewandowski z Instytutu Inżynierii Mechanicznej Uniwersytetu Zielonogórskiego.

- **7 grudnia**, podczas spotkania komisji, wygłoszono trzy referaty: *Pomiary drgań i ich ocena w urządzeniach do produkcji papieru* (mgr inż. Paweł Zmorkowski, AJP Gorzów Wlkp.); *Sondy w silnikach samochodowych i ich znaczenie w zużyciu silnika* (mgr inż. Piotr Puzio, AJP Gorzów Wlkp.); *Kształtowanie warstwy wierzchniej w procesie cięcia materiałów strugą wodną* (dr inż. Aleksandra Radomska-Zalas, Gorzowski Ośrodek Technologiczny w Gorzowie Wlkp.).

Organizacja seminariów: *Bionika w przemyśle maszynowym*, 10.10. (15 wystąpień, 90 uczestników); *Znaczenie kształtowania powierzchni dekoracyjnych*, 14.11. (12 referatów, 70 uczestników).

Wydawnictwa:

- Tadeusz Zaborowski. *Selected aspects of multi-criteria optimization of abrasive water jet cutting process Innovative methods in production engineering*. Monography. ISRE Gorzów Wlkp., KIP PAN, Poznań 2024, s. 100, format B5, nakład 250 egz.
- Tadeusz Zaborowski. *Top layer of materials during the manufacturing process*. Monography. ISRE Gorzów Wlkp., KIP PAN Ponań, TU Košice, WTU Stettin, Poznań 2024, s. 80, format B5, nakład 250 egz.
- Tadeusz Zaborowski. *Bionika a urządzenia techniczne*. Monography. ISRE Gorzów Wlkp., KIP PAN Ponań, Uniwersytet Techniczny w Koszycach, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Poznań 2024, s. 105, format B5, nakład 250 egz.

Komisja Nauk Mechanicznych i Budowlanych

Członkowie komisji byli organizatorami konferencji *Vibrations in Physical and Technical Systems* (strona <https://vibsys-conf.put.poznan.pl/>). Była to 31-sza edycja konferencji, jednej z najstarszych konferencji naukowych w tematyce drgań w układach fizycznych (organizowana cyklicznie od 1960 roku).

Komisja Informatyki i Automatyki

22 listopada zorganizowane zostało **seminarium naukowe** pt. *Nowoczesne rozwiązania i technologie sztucznej inteligencji*. Organizatorem wydarzenia był ośrodek Bydgoski. **Seminarium** składało się z dwóch części. Program wydarzenia obejmował dwie części tematyczne: „Zastosowanie inteligencji obliczeniowej” oraz „Uczenie maszynowe w medycynie”. **W ramach tego seminarium** przedstawione zostały referaty specjalistów z kilku ośrodków naukowych, dotyczące m.in. kwestii wyjaśnialnej sztucznej inteligencji w kontekście wykrywania ataków sieciowych, wykorzystania kwantowego wyrażania w optymalizacji dyskretnej oraz wyzwań związanych z klasyfikacją chorób sercowo-naczyniowych przy użyciu technik uczenia maszynowego. Zagadnienia te odzwierciedlają aktualne trendy i kluczowe wyzwania w zakresie zastosowań sztucznej inteligencji oraz uczenia maszynowego, które mają potencjał znacząco wpłynąć na rozwój technologii medycznych oraz bezpieczeństwa systemów informatycznych. Szczegółowy program seminarium udostępniony został na stronie internetowej KIA: <https://kiiapoznan.pan.pl/?p=343>.

Komisja Nauk Elektrycznych

Komisja uczestniczyła w **opracowaniu** kolejnych dwóch numerów kwartalnika *PAN – Archives of Electrical Engineering (AEE)* Vol. 73, No. 3 i 4, 2024. Redaktorem naczelnym jest przewodniczący Komisji prof. Andrzej Demenko, a sekretarzami naukowymi członkowie Komisji: dr hab. inż. Mariusz Barański i dr hab. inż. Łukasz Knypiński.

Komisja była współorganizatorem **XV Konferencji Naukowej Systemy Pomiarowe w Badaniach Naukowych i Przemśle SP'24**. Sympozjum odbyło się w dniach **9-12 czerwca 2024 roku** w Łagowie (woj. Lubuskie). Komitetowi Organizacyjnemu przewodniczył członek komisji prof. Ryszard Rybski. W konferencji wzięło udział 54 uczestników reprezentujących 10 krajowych ośrodków akademickich, krajowe i zagraniczne instytuty badawcze, w tym IHP-Institut Leibniza dla Innowacyjnej Elektroniki z Frankfurtu nad Odrą, instytucje, w tym Główny Urząd Miar w Warszawie oraz firmy przemysłowe. Komitet Naukowy, po procesie recenzowania, zakwalifikował do programu konferencji 42 prace. Wszystkie prezentowane referaty zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych. Informacje na temat konferencji można znaleźć na stronie: www.sp2024.imei.uz.zgora.pl.

Komisja była współorganizatorem **XXVIII Sympozjum Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits**, które odbędzie się w dniach **18-21 czerwca 2024 roku** w Portorož w Słowenii. Komitetowi Organizacyjnemu przewodniczył prof. Martin Petrun. Komitetowi Naukowemu przewodniczy przewodniczący Komisji prof. Andrzej Demenko a sekretarzem naukowym jest dr hab. inż. Wojciech Pietrowski, który jest członkiem Komisji. Komitet Naukowy, po procesie recenzowania, zakwalifikował do programu konferencji 63 prace. Autorzy referatów reprezentowali 49 ośrodki naukowe z 16 krajów. Autorzy referatów pochodzili z Austrii, Brazylii, Chile, Finlandii, Francji, Niemiec, Polski, Serbii, Słowenii, Szwecji, Ukrainy, USA, Uzbekistanu, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch. W Sympozjum uczestniczyło 76 osób. Wszystkie prezentowane referaty zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych. Informacje na temat konferencji można znaleźć na stronie: <https://epnc.put.poznan.pl/>.

Komisja kontynuowała prace związane z organizacją **XII Konferencji Naukowo-Technicznej Innowacyjne**

Materiały i Technologie w Elektrotechnice i-MITEL 2025. Konferencja i-MITEL 2025 odbędzie się w dniach 2-4 kwietnia 2025 roku w Sulęcinie koło Gorzowa Wlkp. W Komitecie Naukowym konferencji są członkowie Komisji z Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu Zielonogórskiego i Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Informacje o konferencji dostępne będą na stronie internetowej: www.imi-tel.zut.edu.pl.

W ramach cyklu wykładów "Nauka i Społeczeństwo", prof. dr hab. inż. Tomasz Chady, członek Komisji Nauk Elektrycznych O/PAN w Poznaniu, prezes Polskiego Towarzystwa Badań Nieniszczących i Diagnostyki Technicznej, przygotował referat pt. *Elektromagnetyzm a bezpieczeństwo*, który wygłosi 21 listopada 2024 r.

Komisja Urbanistyki, Planowania Przestrzennego i Architektury

W Pałacu Działyńskich, w Sali Turkusowej, dnia 21 czerwca, zapoczątkowany został cykl sesji naukowych pt.: *OPUS MAGNUM*, której celem jest prezentacja wybitnych osiągnięć członków Komisji Urbanistyki, Planowania Przestrzennego i Architektury, a także dyskusja na temat naukowego lub twórczego dzieła. Pierwszą prelekcję wygłosił Robert Barełkowski, dr hab. inż. arch., prof. ZUT. Autor monografii wydanej przez PWN w 2023: *Meta-Design. Konceptualizacja w projektowaniu architektonicznym*. Tytuł wystąpienia w PAN oddział w Poznaniu: *META- DESIGN. Próba zrozumienia najważniejszego narzędzia architekta*.

5 listopada, odbyła się sesja inauguracyjna działalności w roku 2024/25 Komisji Urbanistyki, Planowania Przestrzennego i Architektury PAN pt.: *Przyrodnicze odniesienia planowania i zagospodarowania przestrzennego*.

Tematy i prelegenci: Usługi ekosystemowe i ich znaczenie dla gospodarki przestrzennej – prof. Andrzej Mizgajski, Uniwersytet Kaliski; Zielone przestrzenie w systemie społeczno-ekologicznym miasta - Rozwiązania oparte na przyrodzie (*Nature Based Solutions – NBS*) i ich miejsce w przestrzeni miast – dr hab. Katarzyna Fagiewicz, prof. UAM; Produkcyjne, ekologiczne i społeczno-kulturowe funkcje rolnictwa miejskiego – dr Lidia Poniży, UAM.

Została wydana **monografia:** *Rysunek jako element procesu myślenia i forma zapisu idei/ Drawing as part of the thought process and as a form of idea recording*. Pod

redakcją: dr hab. Tomasza Matuszewicza, Prof. PP, dr Beaty Fertały-Harlender, dr Doroty Łuczewskiej, wydawca: Oficyna wydawnicza ATUT - Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, Wrocław 2024. Publikacja stanowi kolejny etap projektu Poli-Politechniki, architektura i sztuka realizowanego przez Politechnikę Bydgoską, Politechnikę Poznańską, Politechnikę Wrocławską partnerem jest Komisja Urbanistyki, Planowania Przestrzennego i Architektury PAN oddział w Poznaniu.

Komisja Rehabilitacji i Integracji Społecznej

Redakcja Kwartalnika IRONS - dr hab. n. med. Monika Grygorowicz - Redaktor Naczelny (MNIŚW=20) <https://ironsjournal.org/> nr 46/2024

Członkowie Komisji reprezentowali Komisję podczas konferencji oraz zjazdów medycznych, na których prezentowali swoje prace naukowe.

Dnia 2 grudnia 2024 odbyło się spotkanie z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Osób z Niepełnosprawnościami organizowanego przez Komisję Rehabilitacji i Integracji Społecznej PAN o. w Poznaniu. Wydarzenie to organizowane cyklicznie było związane dodatkowo z wyjątkowym wydarzeniem wręczenia Przewodniczącemu Honorowemu Komisji prof. dr hab. Aleksandrowi Kabschowi Medalu Degi Polskiego Towarzystwa Ortopedycznego i Traumatologicznego przyznawanego za wybitne osiągnięcia naukowe i zawodowe dla Polskiej i Światowej Ortopedii.

Różnorodności

Rada Miasta Poznania podjęła uchwałę w sprawie rozpoczęcia prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2020+. W skład powołanej Rady Naukowej wchodzi eksperci reprezentujący dziedziny naukowe mające odzwierciedlenie w różnych aspektach życia w mieście. Reprezentantem Oddziału PAN w Poznaniu będzie Prezes Oddziału – prof. Jerzy Kaczorowski.

Trwają prace nad Strategią Akademicką Miasta Poznania. Do 31 października trwały konsultacje społeczne, które obecnie są analizowane, a raport z nich ma zostać opublikowany na początku grudnia. Przedstawicielem Oddziału w zespole pracującym nad strategią jest Prezes Oddziału – prof. Jerzy Kaczorowski.

Instytut Chemii Bioorganicznej wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym PAN

22 sierpnia 2024 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej **odznaczył prof. dr hab. Zofię Gdaniec** Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla rozwoju nauk chemicznych, za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej oraz popularyzowanie polskiej myśli naukowej na świecie.

20 czerwca 2024 r. dr hab. Jacek Kolanowski został **laureatem Young Academy of Europe André Mischke Prize for Science and Policy**, nagrody przyznawanej za promowanie nauki, jej popularyzację oraz wspieranie przyszłych pokoleń naukowców i uczonych w Europie.

Dr hab. Jacek Kolanowski został **uhonorowany** za działalność na rzecz polityki naukowej w kraju i za granicą. Jest drugim Polakiem, po profesorze Januszu Bujnickim, który otrzymał takie wyróżnienie. Nagroda Young Academy of Europe André Mischke Prize została wręczona na dorocznym spotkaniu członków organizacji we Wrocławiu.

Zdj. 38. Dr hab. Jacek Kolanowski.

20 listopada 2024 r. podczas gali zorganizowanej w Warszawie, **dr Katarzyna Klonowska** z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN została wyróżniona **prestiżowym stypendium programu L'ORÉAL-UNESCO Dla Kobiet i Nauki 2024**. Stypendia w programie L'Oréal-UNESCO Dla Kobiet i Nauki przyznawane są od 2001 dla wybitnych polskich kobiet-naukowczyń pracujących w obszarze szeroko rozumianych nauk o życiu. Katarzyna Klonowska została wyróżniona w najwyższej kategorii stypendiów habilitacyjnych za jej wybitne osiągnięcia oraz program badawczy zatytułowany „Ultraczułe profilowanie odkrywające ukryty krajobraz mutacji napędzających nowotworzenie”. Obroniła pracę doktorską w

ICHB PAN w 2017 roku, następnie odbyła 5-letni staż naukowy w Harvard Medical School, a obecnie kieruje Zakładem Genetyki Nowotworów. Jest prawdopodobnie najmłodszym w Polsce kierownikiem zakładu naukowego. Dr Katarzyna Klonowska prowadzi badania naukowe w zakresie genetyki nowotworów oraz genetyki chorób rzadkich. Wyniki jej badań zostały opisane w ponad 20 artykułach, które były publikowane w prestiżowych czasopismach.

Zdj. 39. Dr Katarzyna Klonowska.

24 czerwca 2024 r. w Sali Białej Urzędu Miasta Poznania, odbyła się uroczystość wręczenia nagród za najlepszą pracę magisterską oraz pracę doktorską przyznawaną każdego roku przez władze stolicy wielkopolski. Prace oceniała kapituła, złożona z przedstawicieli urzędu miasta, Rady Miasta Poznania oraz poznańskich uczelni. Laureatką nagrody za **najlepszą pracę doktorską**, na 58 prac kandydujących, została **dr Anna Kotowska-Zimmer** (ICHB PAN) za dysertację pt. „Opracowanie allelo-selektywnej strategii terapeutycznej dla chorób poliglutaminowych z wykorzystaniem wektorowych narzędzi technologii interferencji RNA”. Promotorem pracy była prof. dr hab. Marta Olejniczak. Nagrodę wręczyli Grzegorz Gąnowicz, przewodniczący rady miasta i Jędrzej SolarSKI, zastępca prezydenta Poznania.

Zdj. 40. Dr Anna Kotowska-Zimmer oraz prof. dr hab. Marta Olejniczak

9-10 czerwca 2024 r. profesor Agata Tyczewska i profesor Kamilla Grzywacz reprezentowały Instytut Chemii Bioorganicznej PAN podczas **2. Kongresu Nauka dla Społeczeństwa w Warszawie**. Zwieńczeniem Kongresu było przyznanie wyróżnień. Z rąk wiceministra nauki Macieja Gduli **statuetkę oraz dyplom dla ICHB PAN** odebrały profesor Agata Tyczewska i profesor Kamilla Grzywacz.

Zdj. 41. Statuetka oraz dyplom dla Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN.

Podczas Kongresu FEBS, odbywającego się **w dniach 29 czerwca - 3 lipca 2024 r.** prof. dr hab. Marek Figlerowicz został wybrany do **Komitetu FEBS Advanced Courses** na 4-letnią kadencję 2025-2028 po nominacji przez Polskie Towarzystwo Biochemiczne.

17 września 2024 r. dr Ireneusz Stolarek z Zakładu Biologii Molekularnej i Systemowej, został finalistą **24. edycji Nagród Naukowych Polityki** w kategorii nauk o życiu.

2 czerwca 2024 r. w Pałacu w Turwi **odbył się koncert muzyki współczesnej**, zorganizowany przez Instytut Chemii Bioorganicznej PAN we współpracy z Fundacją Most the Most. Wydarzenie było częścią Trasy Koncertowej Laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Muzyki Improwizowanej „WSPÓŁBRZMIENIA 2023” i stanowiło podziękowanie dla mieszkańców Gminy Kościan za ich zaangażowanie podczas głosowania w konkursie „Nasz Zabytek”.

W dniach 27 - 28 czerwca 2024 r. przedstawiciele Pracowni Analiz Pojedynczych Komórek oraz Pracowni Testów i Obrazowania Molekularnego **zaprezentowali** Instytut Chemii Bioorganicznej PAN na IX Środkowoeuropejskim Kongresie Nauk o Życiu EUROBIOTECH 2024.

We wrześniu 2024 r. w ramach współpracy Polskiej Akademii Nauk z Narodową Akademią Nauk Ukrainy miesięczny staż naukowy w ICHB PAN odbywała Pani Kateryna Baidakova. Jej mentorką w ICHB PAN była dr hab. Anna Urbanowicz.

Od maja do października 2024 r. trwał projekt **Art&Science Lab**. Art&Science Lab to seria warsztatów, podcastów oraz rezydencja technologiczno-twórcza. Głównym celem cyklu było łączenie praktyk artystycznych technologicznych i naukowych. W ramach programu, prelegentki i prelegenci poruszyli zagadnienia związane ze stosowaniem immersyjnych technologii multimedialnych, AI, interaktywności czy gamingu w procesie kreatywnym i artystycznym. Wydarzenia miały miejsce dzięki współpracy Fundacji ICHB PAN, PSNC Future Labs oraz Pawilonu, Oddziału Galerii Miejskiej Arsenał.

11 października 2024 r. Instytut Chemii Bioorganicznej PAN odwiedziła Pani Wiceminister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, profesor Maria Mrówczyńska. Pani Minister miała okazję zapoznać się z działalnością Instytutu, a także zwiedziła niedawno otwarte Centrum Innowacyjności i Edukacji Społecznej ICHB PAN.

Zdj. 42. Prof. Marek Figlerowicz, prof. Maria Mrówczyńska, prof. Luiza Handschuh (od lewej).

W listopadzie w ramach programu Biura Współpracy z Zagranicą PAN **w Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN gościł prof. Pavel Belan**, kierownik Zakładu Biofizyki Molekularnej w Instytucie Fizjologii im. Bogomolca oraz Katedry Biomedycyny i Neuronauki w Kijowskim Uniwersytecie Akademickim. Pan Profesor jest laureatem ukraińskiej państwowej nagrody w dziedzinie nauki i technologii. W trakcie swojej kariery prowadził badania na uniwersytetach w Finlandii, Wielkiej Brytanii i USA. Podczas wizyty w ICHB PAN prof. Belan przedstawił swoje aktualne badania, szczególnie te związane z przetwarzaniem nocyceptywnego sygnału obwodowego w sieciach rdzenia kręgowego oraz sygnalizacją zależną od białek neuronalnych Ca^{2+} Sensor (NCS). Tematyka ta jest ściśle powiązana z projektem realizowanym w ICHB PAN przez dr. Volodymyra Cherkasa we współpracy z naukowcami z Instytutu Fizjologii im. Bogomolca, wspieranym przez PAN i Amerykańską Akademię Nauk. Prof. Belan zapoznał się z zaawansowaną infrastrukturą

badawczą ICHB PAN, w tym z mikroskopem super - wysokorozdzielczym MINFLUX i mikroskopem konfokalnym Opera (spinning disk). Wspólnie z naukowcami z Instytutu przeprowadził wstępne eksperymenty, analizując potencjał zastosowania technik nadrozdzielczości i śledzenia pojedynczych cząsteczek w badaniach sygnalizacji neuronalnych białek Ca²⁺ Sensor.

Przez trzy dni, od **4 do 6 czerwca 2024 r.** odbyła się w Poznaniu **5. edycja spotkania projektu AgriFoodTEF**, którego liderem jest Łukasiewicz – Poznański Instytut Technologiczny, partnerami zaś Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego i Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Głównym celem projektu jest stworzenie sieci centrów testowania i eksperymentowania w Europie, której zadaniem będzie wsparcie firm technologicznych z branży rolno-spożywczej w rozwoju ich osiągnięć z zakresu sztucznej inteligencji i robotyki oraz walidacji w rzeczywistych warunkach i na rzeczywistych obiektach.

Przedstawiciele Działu Internetu Rzeczy Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego prezentowali projekty, wspierające technologicznie działalność rolno-spożywczą, podczas **XXX Wielkopolskich Targów Rolniczych**, które odbyły się **8 i 9 czerwca 2024 r.** Wydarzenie zaliczane jest do ważniejszych eventów, gromadzących środowisko skupione wokół branży rolniczej, przyciągając blisko 150 firm z branży rolniczej oraz ponad 20 tysięcy osób zwiedzających. Targi stanowiły doskonałą okazję do promocji projektów skupionych wokół rolnictwa, realizowanych przez PCSS, poszerzenia wiedzy rolniczej oraz nawiązania kontaktów z potencjalnymi klientami. Podczas dwudniowego spotkania eksperci z poznańskiego Centrum zaprezentowali możliwości współpracy w ramach projektów AgriFoodTEF, ICOS, ScaleAgData, OpenAgri, Datamite oraz AI4EOSC.

Zdj. 43. Pracownicy PCSS podczas XXX Wielkopolskich Targów Rolniczych.

Po raz dziewiąty PCSS był głównym partnerem technologicznym największej i najbardziej prestiżowej

konferencji sieci naukowo-akademickich w Europie – **TNC (The Networking Conference, 10-14 czerwca 2024 r.)**. Poznańskie Centrum zapewniło m.in. multimedialną oprawę sesji plenarnych, obsługę systemów webowych, w tym przygotowanie strony konferencji, pełnej rejestracji wraz z obsługą płatności i generowaniem identyfikatorów. Podczas wystawy, towarzyszącej Konferencji, zaprezentowane zostały najnowsze dokonania w ramach prowadzonych przez PCSS oraz **Konsorcjum PIO-NIER** projektów badawczych. Eksperci PCSS zaistnieli również w programie konferencji w charakterze prelegentów i uczestników warsztatów.

20 czerwca 2024 r. w Warszawie odbyło się **seminarium kończące projekt PL-5G Krajowe laboratorium sieci i usług 5G wraz z otoczeniem**, realizowany przez konsorcjum PL-5G, w skład którego wchodzi m.in. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Głównym założeniem projektu jest zapewnienie łatwego i powszechnego dostępu do środowiska, umożliwiającego badanie oraz rozwój technologii 5G. Wydarzenie było okazją do spotkania członków konsorcjum i podsumowania wspólnych prac.

27 czerwca 2024 r. zespół inicjatywy DIAG – Digital Imaging Accuracy Guidelines zorganizował wraz z partnerami spotkanie grupy ds. wzorników. Spotkanie odbyło się w Narodowym Archiwum Cyfrowym w Warszawie. W wydarzeniu uczestniczyli partnerzy inicjatywy, w tym przedstawiciele bibliotek, archiwów, muzeów i galerii z całej Polski, m.in. z Gdańska, Krakowa, Torunia, Warszawy i Poznania.

25. edycja międzynarodowej **Wystawy Rolniczej AGRO SHOW**, odbyła się **20-22 września 2024 r.** w Bednarach. Podczas organizowanego przez Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych wydarzenia zaprezentowany został **projekt AgriFoodTEF**, realizowany m.in. przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

Podczas **AI Summit Poland 2024 r.**, pierwszej edycji konferencji i wystawy poświęconej wyzwaniom związanym z rewolucją sztucznej inteligencji, która w dniach **9-10 października 2024 r.** odbywała się w Warszawie na stoisku zaprezentowano ofertę usług PCSS/LPIT oraz Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu (WODR) w ramach projektu AgriFoodTEF, skierowaną na wspieranie innowacji technologicznych w sektorze rolniczym. Przedstawiono również usługi związane z

wykorzystaniem superkomputerów PCSS do trenowania modeli sztucznej inteligencji, umożliwiających rozwój zaawansowanych rozwiązań AI w różnych branżach. Stoisko PCSS eksponowało także ofertę EDIH CyberSec (Zaawansowane usługi cyberbezpieczeństwa dla małych i średnich przedsiębiorstw) – Europejskiego Hubu Innowacji Cyfrowych z dziedziny cyberbezpieczeństwa.

Zdj. 44. Udział PCSS podczas konferencji i targów AI Summit Poland.

Podczas VI edycji Forum Prostej Języka „Prosto i kropka”, która odbyła się 10 października 2024 r. w Warszawie, Tomasz Hoffmann z Działu Bibliotek Cyfrowych i Platform Wiedzy Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego zaprezentował aplikację „Proste pismo”, stworzoną przy współpracy PCSS, UAM oraz Miasta Poznań. Tegoroczna edycja Forum skierowana była w szczególności do pokolenia Z.

Plakat prezentujący wykorzystanie platformy I4EOSC do zintegrowanej ochrony roślin zdobył nagrodę w kategorii najlepszy poster podczas Konferencji EGI (Enabling Grids for E-Science), która od 30 września do 4 października 2024 r. gościła we włoskim Lecce. Konferencja EGI to międzynarodowe spotkanie naukowców, ekspertów z dziedziny IT oraz dostawców usług komputerowych.

Praktyczne zastosowanie podejścia STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) w codziennej edukacji była głównym tematem jednodniowej konferencji, która 17 października 2024 r. odbyła się w Stolicy eXperymentu w Gnieźnie. Wydarzenie skierowane było do nauczycieli regionu, którzy pracują projektowo lub chcieliby zacząć pracować projektowo. Podczas sesji plenarnej odbył się wykład Zbyszka Karwasińskiego „STEAM dla zabieganych” oraz „Moc wiedzy w kursach Up2DigiSchool” Martyny Dominiak-Świgoń – ekspertów z Laboratorium Innowacyjnej Edukacji PCSS. W części praktycznej również nie zabrakło przedstawicieli PCSS; warsztaty poprowadzili Zbyszek Karwasiński, „Micro:bit – taki mały, a taki potężny” oraz Adrianna Szofer „Przeżyj to sam – ekspresowy projekt STEAM”.

Zdj. 45. Warsztaty „Micro:bit – taki mały, a taki potężny”.

Amerykański Uniwersytet Notre Dame **we współpracy z** Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym **współorganizował dwudniowe (24-25.10.2024) warsztaty** w ramach inicjatywy Voice4PIMD, związanej z zastosowaniem sztucznej inteligencji w komunikacji osób z głęboką intelektualną i wieloraką niepełnosprawnością (PIMD), które odbyły się Indianie w USA. Celem inicjatywy VOICE4PIMD jest opracowanie zaawansowanego systemu komunikacji niesymbolicznej, opartego na sztucznej inteligencji, który pomoże wypełnić lukę komunikacyjną osób z głęboką intelektualną i wieloraką niepełnosprawnością (PIMD).

Platformę ROHub, służącą do zarządzania obiektami badawczymi, wspierającą zachowywanie i zarządzanie cyklem życia badań naukowych, kampanii badawczych i procesów operacyjnych, stworzonej w **Dziale Analityki i Semantyki Danych PCSS**, wzbogacono o nowe narzędzie – **chatbot**. Wprowadza ono innowacyjne podejście do eksploracji zasobów RoHUB poprzez nowy kanał komunikacji dla użytkowników – cyfrowego asystenta naukowca, który prowadzi naukowców przez funkcje RoHUB, stymuluje do eksploracji jego zasobów oraz przedstawia odpowiedzi na zadane pytania i problemy. Interakcja z botem jest spójna, istotna i prowadzona w konwersacyjnym tonie.

Instytut Dendrologii PAN

Pani **dr Agnieszce Szubie** z Zakładu Genetyki i Interakcji Środowiskowych **nadany został stopień doktora habilitowanego** na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu Botaniki im. Władysława Szafera w Krakowie na podstawie oceny całości dorobku naukowego oraz osiągnięcia pt. „Molekularne podstawy funkcjonowania roślin drzewiastych żyjących w symbiozie z grzybami ektomycoryzowymi na przykładzie interakcji *Populus × canescens* z *Paxillus involutus*”.

W dniach **27-28 września br.** w Zakopanem odbyła się konferencja pt. **Zamoyski! Nie zasypiaj sprawy. Działalność hrabiego Władysława Zamoyskiego dla Polski.** Celem konferencji było upamiętnienie Hrabiego Władysława Zamoyskiego w setną rocznicę jego śmierci. Podczas konferencji wykład pt. „*Instytut Dendrologii PAN – wypełnienie testamentu Władysława hr. Zamoyskiego*” wygłosił Dyrektor Instytutu, prof. Andrzej M. Jagodziński. Wykład pt. „Arboretum Kórnickie – dar Władysława hr. Zamoyskiego” wygłosiła natomiast dr inż. Kinga Nowak, kierująca Arboretum i Lasem Doświadczalnym Instytutu.

Uniwersytet Stanforda wraz z wydawnictwem Elsevier opublikowały najnowszy ranking najczęściej cytowanych naukowców na świecie. **Do najczęściej cytowanych naukowców** na świecie należy trzech pracowników naszego Instytutu: prof. Jacek Oleksyn (pracownik emerytowany), prof. Andrzej M. Jagodziński i dr hab. Marcin Dyderski, prof. ID PAN.

Zgodnie z najnowszym rankingiem czasopism indeksowanych przez Web of Science Clarivate – Journal Citation Reports 2023 – Impact Factor czasopisma „Dendrobiology” wydawanego przez Instytut Dendrologii PAN wzrósł do 1,4. Po przeprowadzonej ewaluacji czasopismo znajduje się obecnie w 2. kwartylu w kategorii FORESTRY. W aktualnym wykazie czasopism naukowych (Komunikat Ministra Nauki z 5 stycznia 2024 r.), który stanowi wykaz przygotowany na potrzeby ewaluacji jakości działalności naukowej w Polsce, artykułom opublikowanym w „Dendrobiology” przypisano wartość 100 pkt.

Pani **dr Katarzyna Rawlik** z Zakładu Ekologii **otrzymała stypendium Ministra Nauki dla wybitnych młodych naukowców** wykazujących się znaczącymi osiągnięciami w działalności naukowej. Minister Nauki przyznał Pani Doktor trzyletnie stypendium w dyscyplinie naukowej nauki leśne.

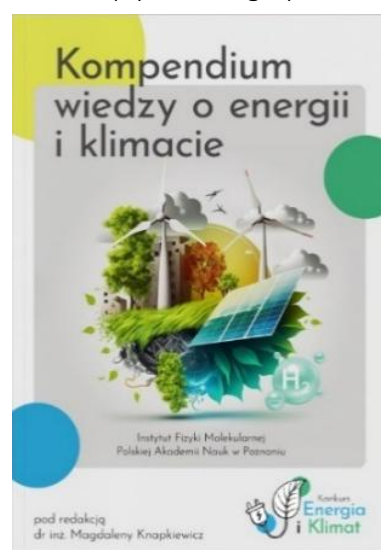
Doktor Francesco Latterini pracujący w Zakładzie Ekologii **został nominowany** na członka Komitetu Zarządzającego Akcji COST CA23135 „Bringing Digital Data and Reality Together – Augmented Reality in Forestry (ARiF)”. Celem tej Akcji COST jest stworzenie sieci naukowców reprezentujących różne dyscypliny naukowe, partnerów reprezentujących przemysł leśny oraz interesariuszy związanych z lasami.

W dniu **25 czerwca br.** Komisja Europejska **przyznała Instytutowi Dendrologii** Polskiej Akademii Nauk kartę ECHE dla szkolnictwa wyższego na lata 2021-2027. Karta ta, zwana również kartą Erasmusa, umożliwia aktywny udział w Programie Erasmus+ oraz budowanie Europejskiego Obszaru Edukacyjnego. Pozwala to na zwiększenie internacjonalizacji prowadzonych badań oraz uzyskanie statusu jednostki badawczej na poziomie europejskim.

W dniu **27 czerwca br.** odbyło się **sprawozdanie z realizacji prac doktorskich** Doktorantek i Doktorantów realizujących swoje badania w Instytucie Dendrologii PAN. Wyniki swoich prac przedstawili wszyscy młodzi badacze, którzy kształcą się w Poznańskiej Szkole Doktorskiej Instytutów Polskiej Akademii Nauk. Co ważne, większość uzyskanych danych została już opublikowana lub znajduje się na etapie recenzji w bardzo dobrych czasopismach naukowych

Instytut Fizyki Molekularnej PAN

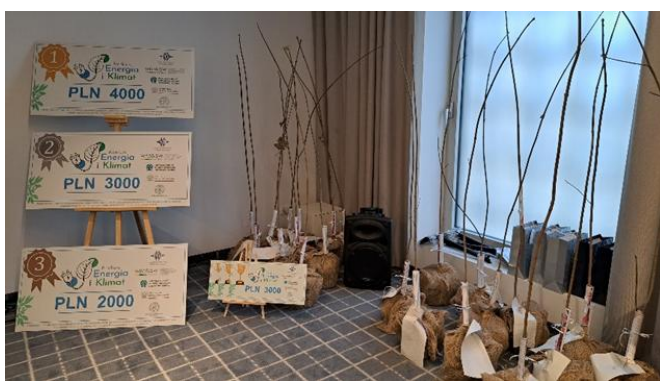
Nową inicjatywą podjętą przez naukowców **Instytutu Fizyki Molekularnej PAN** było zorganizowanie konkursu pn. **Energia i Klimat** o zasięgu wojewódzkim skierowanego do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych. Konkurs powstał w ramach projektu kierowanego przez **dr inż. Magdalenę Knapkiewicz** z IFM PAN, która pozyskała na ten cel dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Celem konkursu była zarówno popularyzacja wiedzy na temat wpływu energetyki na klimat, jak i podniesienie

świadomości ekologicznej wśród młodzieży. Specjalnie na potrzeby konkursu naukowcy z IFM PAN napisali **Kompedium wiedzy o energii i klimacie**, które można polecić do lektury każdej osobie zainteresowanej tematyką wpływu człowieka na środowisko. Kompedium

dostępne jest na stronie www.energia-i-klimat.pl. Niektóre treści zawarte w tej 150-stronicowej książce zostały ponadto przedstawione w postaci krótkich filmów

dostępnych na kanale **YouTube IFM PAN**. Przygotowane filmiki zostały nakręcone w sposób przystępny i ciekawy, a także poruszający, jak w przypadku materiału pt. „Zmiana klimatu”, czy też w innym przypadku (materiał pt. „Nośniki energii”) – w sposób humorystyczny. Etap szkolny konkursu „Energia i Klimat” odbył się 11 października na terenie szkół macierzystych uczestników. Wzięło w nim udział 165 uczniów z ponad 20 szkół. Do ścisłego finału zakwalifikowało się 55 osób. Finał, to znaczy etap wojewódzkiego konkursu oraz ceremonia wręczenia nagród odbyły się 15 listopada 2024 roku w Hotelu Altus Old Town przy ul. Św. Marcin w Poznaniu. Tego dnia uczniowie napisali test wiedzy, na podstawie którego wyłoniono trzech laureatów: **Zuzanna Dziubek** (pierwsze miejsce), **Paweł Juzwa** (drugie miejsce) oraz **Hanna Odor** (trzecie miejsce) ze szkół podstawowych odpowiednio w **Wysokiej, Komornikach i Chodzieży**. W trakcie uroczystej Gali, w które wzięło udział ok. 90 osób, nagrody wręczała między innymi pani Mariola Konieczna, przedstawicielka pana Rafała Ratajczaka – Prezesa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Oprócz dyplomów, statuetek i kart podarunkowych opiewających łącznie na 18 000 zł, tego dnia rozdano ok 20 sadzonek klonu, które uczniowie zobowiązali się zasadzić w swoich szkołach i oznaczyć pamiątkowymi tabliczkami. Fotorelację z konkursu można obejrzeć na stronie konkursu <https://www.energia-i-klimat.pl/>.

Zdj. 46. Etap szkolny konkursu „Energia i Klimat”.

Patent na separację izotopu Hel-3. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił na rzecz Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., **Instytutu Fizyki Molekularnej PAN** oraz Politechniki Wrocławskiej patentu na wynalazek pt.: „Sposób separacji cieczy albo gazu w instalacji rektyfikacyjnej, wypełnienie kolumny rektyfikacyjnej półkowej oraz zastosowanie materiałów nadprzewodnikowych”. Ze strony IFM PAN współautorami patentu są: prof. dr hab. Wojciech Kempniński, prof.

dr hab. Zbigniew Trybuła, dr Jakub Niechciał oraz dr Piotr Banat.

Instytut Genetyki Człowieka PAN

W ramach II edycji konkursu organizowanego przez Polskie Towarzystwo Genetyczne na najlepszą pracę oryginalną oraz rozprawę doktorską w zakresie genetyki z 2023 roku, zgłoszona **rozprawa doktorska Pani dr Moniki Drobnej—Śledzińskiej** pt.: „*Identyfikacja interakcji miRNA-mRNA w patogenezie dziecięcej T-komórkowej ostrej białaczki limfoblastycznej (T-ALL)*”, wykonana pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Dawidowskiej, prof. IGC PAN, otrzymała **drugą Nagrodę** w Specjalności Genetyka Człowieka.

Mgr Monika Pieniawska doktorantka Zakładu Patologii Molekularnej IGC PAN, zakwalifikowała się do finału polskiej edycji konkursu FameLab! FameLab to największy na świecie konkurs w zakresie komunikacji naukowej. Finałiści, w tym doktoranci i młodzi naukowcy z różnych części Polski, mieli za zadanie w ciągu trzech minut zafascynować jurorów i publiczność swoją pasją do nauki. W finale Polskiej Edycji Konkursu FameLab 2024, który odbył się 4 czerwca 2024 roku mgr Monika Pieniawska **otrzymała Nagrodę Publiczności**. Finał – prestiżowe wydarzenie zgromadziło najlepszych aspirujących popularyzatorów nauki. Jako laureatka Nagrody Publiczności, mgr Monika Pieniawska będzie miała zaszczyt wygłoszenia wykładu na jednej z największych scen europejskich popularyzacji nauki – podczas Śląskiego Festiwalu Nauki w Katowicach, który odbędzie się od 7 do 9 grudnia 2024 roku w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach.

Zdj. 47. Mgr Monika Pieniawska.

Dr hab. Kamila Kusz-Zamelczyk, prof. IGC PAN otrzymała **nagrodę 1-stopnia** za najlepszą pracę oryginalną w kategorii „Genetyka człowieka” jako autor wiodący publikacji „*Distinct Roles of NANOS1 and NANOS3 in the*

Cell Cycle and NANOS3-PUM1-FOXM1 Axis to Control G2/M Phase in A Human Primordial Germ Cell Model
International Journal of Molecular Sciences 2022, 23, 6592.

W dniu **18 maja 2024 roku**, mgr **Marta Budzińska** swoim wystąpieniem „In vitro gene therapy using Human iPS cell-derived mesonangioblast-like cells (HIDEMs) combined with microdystrophin (μ Dys) expression as the new strategy for Duchenne Muscular Dystrophy (DMD)” **wygrała sesję Basic Life Science – PhD Students** podczas 24th International Congress of Young Medical Scientists.

W czerwcu 2024 r. Polskie Towarzystwo Diabetologiczne doceniło pracę współautorstwa **prof. Marzeny Gajęckiej i dr Katarzyny Jaśkiewicz** (Gajecka M*, Gutaj P*, Jaskiewicz K*, Rydzanicz M, Szczapa T, Kaminska D, Kosewski G, Przyslawski J, Ploski R, Wender-Ozegowska E. Effects of maternal type 1 diabetes and confounding factors on neonatal microbiomes. Diabetologia. 2024 Feb;67(2):312-326. <https://doi.org/10.1007/s00125-023-06047-7>; *autorzy równorzędni).

Mgr Zuzanna Graczyk, doktorantka Zakładu Biologii Rozrodu i Komórek Macierzystych, **otrzymała Stypendium Konferencyjne Międzynarodowego Towarzystwa Andrologicznego** na udział w 13 Kongresie Andrologicznym, który odbywał się w dniach od 4 do 6 września 2024 roku w Sztokholmie.

Doktorantka Rim Ibrahim z Zakładu Biologii Rozrodu i Komórek Macierzystych, zdobyła drugie miejsce za najlepszą prezentację na VIII Konferencji Doktorantów PAN 2024. Jej praca pt. „Uncovering the Genetic Causes of Asthenozoospermia Using Whole Genome Sequencing in Three Consanguineous Families” wyróżniała się innowacyjnym podejściem badawczym i przełomowymi wnioskami. Doceniono Rim za umiejętność klarownego i przystępnego przedstawienia skomplikowanych zagadnień genetycznych doktorantom z różnych dziedzin nauki, podkreślając jej zaangażowanie w rozwój badań nad męską niepłodnością oraz łączenie wiedzy między dyscyplinami.

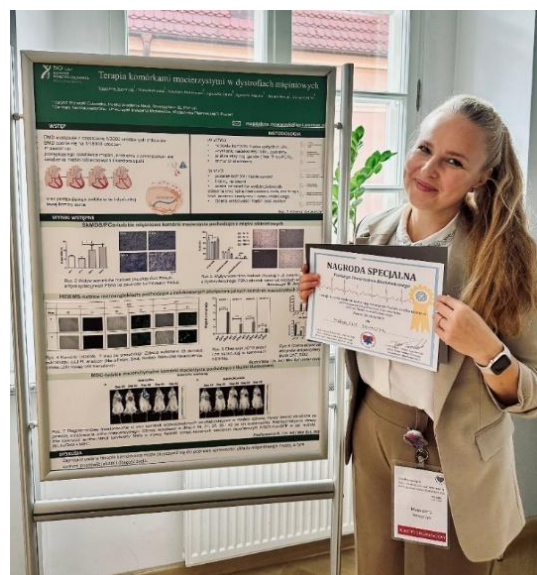
Prof. dr hab. Maciej Kurpisz, kierownik Zakładu Biologii Rozrodu i Komórek Macierzystych Instytutu Genetyki Człowieka PAN, znalazł się w **rankingu World's TOP 2% Scientists**, przygotowanym przez Uniwersytet Stanforda we współpracy z wydawnictwem Elsevier. Ranking obejmuje dwie listy dotyczące liczby cytowań:

pierwsza uwzględnia cały dorobek naukowy, druga dotyczy cytowań publikacji tylko z poprzedniego roku kalendarzowego. Prof. Kurpisz znalazł się na liście obejmującej całą karierę naukową. Pełna lista oraz szczegółowe informacje na temat metodyki zestawienia dostępne na stronie wydawnictwa Elsevier: <https://elsevier.digitalcommonsdata.com/datasets/btchxktzyw/7>.

Zdj. 48. Prof. Maciej Kurpisz

Dr Magdalena Nowaczyk otrzymała **Nagrodę Specjalną Polskiego Towarzystwa Biochemicznego** za najlepsze doniesienie zawierające elementy badań biochemicznych podczas XXVIII Sympozjum Sekcji Kardiologii Eksperymentalnej Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego, które odbyło się w dniach 24-26.10.2024 w Poznaniu.

Zdj. 49. Dr Magdalena Nowaczyk.

Nagrodę im. prof. Włodzimierza Krzyżosiaka za najlepszą pracę doświadczalną w zakresie badań nad kwasami nukleinowymi wykonaną w polskim laboratorium opublikowaną w 2023 r. **otrzymał zespół z Instytutu Genetyki Człowieka PAN w składzie: Tomasz Woźniak, Weronika Sura, Marta Kazimierska, Marta Kasprzyk, Marta**

Podralska, Agnieszka Dzikiewicz-Krawczyk za pracę „TransCRISPR-sgRNA design tool for CRISPR/Cas9 experiments targeting specific sequence motifs” opublikowaną w *Nucleic Acids Research*. Wręczenie dyplomu nastąpiło 22 listopada na posiedzeniu Komitetu w Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie.

Instytucie Genetyki Człowieka PAN, w lipcu 2024 r. **zakończono realizację** kolejnej edycji programu Erasmus+. **Od listopada 2023 do lipca 2024** sześcioro naukowców wyjechało w celach szkoleniowych do czterech krajów UE: Holandii, Hiszpanii, Austrii oraz trzy osoby do Belgii. Nasi uczestnicy Erasmus+ to zarówno osoby z większym (10-20 lat) jak i krótszym (do 10 lat) doświadczeniem naukowym. Każdy z wyjazdów trwał 5 dni. Mobilność naukowców w ramach Erasmus+ przynosi korzyści naukowe i pozanaukowe. Uczestnicy mieli okazję pogłębić wiedzę w zakresie nowoczesnych technik badawczych (m.in. analizy LincRNA, CircRNA, Non-coding RNAs). Dodatkowo wizyty w międzynarodowych zespołach badawczych pozwoliły rozwinąć kompetencje językowe i komunikacyjne oraz były doskonałą okazją do nawiązania nowych kontaktów naukowych, które jak zakładamy, zaowocują wspólnymi projektami badawczymi. Dalsze uczestnictwo w programie Erasmus+ to dla Instytutu droga do poszerzania sieci współpracy naukowej, umacniania rozpoznawalności na arenie międzynarodowej oraz do rozwoju kompetencji naszych pracowników.

Zdj. 50. Uczestnicy programu Erasmus+.

Instytut Genetyki Roślin PAN

12 czerwca 2024 r. oficjalnie ogłoszono zwycięzców drugiej edycji Nagrody UE w dziedzinie nauki

obywatelskiej, wybranych przez niezależne jury złożone z ekspertów. Komisja Europejska przyznała **projektowi INCREASE „Główną Nagrodę” EU** dla Nauki Obywatelskiej 2024 (Koordynator projektu INCREASE - prof. Roberto Papa z Polytechnic University of Marche we Włoszech). **Instytut Genetyki Roślin PAN w Poznaniu, partner projektu INCREASE, jest zaangażowany w badania naukowe w ramach nauki obywatelskiej** (Koordynatorka projektu INCREASE w IGR PAN - dr hab. Karolina Susek). Nagroda o wartości 60 000 EUR stanowi wyraz uznania wpływu projektu i wybitnych osiągnięć w przyczynianiu się do tworzenia pluralistycznego, włączającego i zrównoważonego społeczeństwa w Europie oraz wspierania wiedzy poprzez wzmacnianie pozycji społeczeństwa obywatelskiego. Nagroda UE w dziedzinie nauki obywatelskiej jest finansowana w ramach „Horyzontu Europa”, unijnego programu w zakresie badań i innowacji (2021–2027). Jest przyznawana w ramach finansowanego ze środków UE projektu **IMPETUS**, którym zarządza Europejska Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych (REA). Zdobyć tej prestiżowej nagrody było możliwe dzięki ogromnemu zaangażowaniu, motywacji i oddanej pracy tysięcy obywateli naukowców i obywateli naukowców w Europie, zaangażowanych w projekt INCREASE, za co zespół INCREASE jest niezwykle wdzięczny. Zespół INCREASE przeznaczy nagrodę pieniężną na rozszerzenie aplikacji INCREASE CSE o nowe funkcje i wzmocnienie środków komunikacyjnych, takich jak tworzenie filmów przedstawiających wyniki nauki obywatelskiej prostym językiem, wydarzenia lub zestawy instruktażowe dla szkół.

W czerwcu w Instytucie Genetyki Roślin PAN odbyły się 2 wykłady zaproszonych zagranicznych naukowców:

- **14 czerwca** - *Exploring genetic variability and novel biotechnological tools for potential nutritional quality improvement in pea*, Dr. Siddharth Tiwari (National Agri-

Food Biotechnology Institute (NABI), an Institute under the Department of Biotechnology, Government of India, Mohali, Punjab, India)

- **19 czerwca** - *Balancing acts: regulation of photosynthetic electron transport process in higher plants under changing light conditions*, Dr. Arjun Tiwari (Molecular Plant Biology Unit, Department of Life Technologies University of Turku, Finland).

Zdj. 51. Spotkanie z doktorem Siddharthem Tiwari.

Od **1 listopada** trwa rejestracja do 5. edycji Eksperymentu Nauki Obywatelskiej projektu INCREASE. Dotychczas, w Eksperymentcie Nauki Obywatelskiej wzięło udział ponad 20 000 obywateli i obywateli z całej Europy. Uczestniczki i uczestnicy uprawiali wiele różnych odmian fasoli w ciągu ostatnich czterech sezonów wegetacyjnych, zebrali bezcenne spostrzeżenia naukowe na temat swoich odmian fasoli. Stworzyli też wspaniałą społeczność, która chce widzieć i tworzyć środowisko, w którym wszyscy ludzie mogą się rozwijać – teraz i w przyszłości.

Eksperyment Nauki Obywatelskiej zaprasza każdą osobę, która chce przyczynić się do rozwoju nauki i posiada smartfon oraz pole, ogród, taras lub balkon, a także niezbędny zapas do uprawy sześciu różnych odmian fasoli zwykłej (*Phaseolus vulgaris*). W ramach Eksperymentu Nauki Obywatelskiej każda uczestniczka i uczestnik otrzyma nasiona różnych starych odmian fasoli do uprawy i pielęgnacji, i jednocześnie dokumentacji ich rozwoju poprzez przysyłanie zdjęć i obserwacji cech fenotypowych (cech rozwoju) w aplikacji INCREASE Citizen Science App, zwanej „INCREASE CSA”. Pozwala to zespołowi INCREASE ocenić cechy różnorodnych odmian fasoli i ostatecznie przyczyni się do zwiększenia agrobioróżnorodności w Europie. [Aplikacja „INCREASE CSA”](#) jest bezpłatna, i dostępna w różnych językach, w tym polskim. Obywatelki i obywatele mogą rejestrować się wyłącznie za pośrednictwem aplikacji i wykorzystywać ją do dokumentowania wszystkich obserwacji w okresie wegetacyjnym. Eksperyment Nauki Obywatelski jest częścią europejskiego projektu

badawczego INCREASE, w którym bierze udział 25 międzynarodowych partnerów, a jego ważnym celem jest waloryzacja różnorodności biologicznej w rolnictwie oraz promowanie spożycia i uprawy roślin strączkowych w Europie. Eksperyment opiera się na zasadach Komisji Europejskiej „otwarta nauka, otwarte innowacje i otwartość na świat”, a projekt INCREASE wykorzystuje technologie cyfrowe, aby nauka i innowacje miały charakter bardziej oparty na współpracy i miały charakter globalny. Więcej informacji na temat projektu i Eksperymentu można znaleźć na [stronie internetowej projektu INCREASE](#) i [objaśniających filmach](#). Aktualności są dostępne w mediach społecznościowych INCREASE: Facebook: [pulses.increase](#); [INCREASE Nauka Obywatelska - POLSKA](#), Instagram: [pulsesincrease/](#), X (formerly known as Twitter): [pulses_increase](#), YouTube: [PulsesINCREASE](#). Zapraszamy – dołącz do naszej inicjatywy! Kontakt: Instytut Genetyki Roślin PAN, dr hab. Karolina Susek (ksus@igr.poznan.pl).

Biblioteka Kórnicka PAN

Zamek w Kórniku oficjalnie dołączył do miejsc na Szlaku Pracy Organicznej. Ten szlak kulturowy to inicjatywa kulturalna Samorządu Województwa Wielkopolskiego, która przypomina o tradycjach pracy organicznej oraz pracy u podstaw, które odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego w czasach zaborów. Za koordynację Szlaku Pracy Organicznej odpowiada Pałac Generała Dąbrowskiego w Winnej Górze.

